

Fővárosi Ítéltábla

8.Bf.129/2014/22.szám

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, a 2014. szeptember 2. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2014. szeptember 11-én kihirdette a következő

Ítéletet:

A vesztegetés vétsége miatt dr. és társai ellen indított büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 2014. március 07. napján kihirdetett 31.B.117/2012/79. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottak vonatkozásában megváltoztatja a következők szerint:

A bíróság

Dr. II. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége,

V. r. vádlottat 5 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (4) bekezdésébe ütköző és (2) bekezdés utolsó fordulata szerint minősülő vesztegetés büntette,

Dr. VI. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége,

Dr. VIII. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége,

Dr. IX. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége,

Dr. X. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége,

Dr. XII. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége
vádja alól felmenti.

V. r. vádlott 2 rb. az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétségében bűnös.

A bíróság dr. I. r., dr. III. r., dr. IV. r., V. r., dr. VIII. r., dr. X. r., dr. XI. r. és XIII. r. vádlottakat 1-1 (egy -egy) év időtartamra próbára bocsátja a pénzbüntetésre vonatkozó ítéleti rendelkezések mellőzése mellett.

Mellőzi a bíróság Dr. II. r. vádlott, Dr. III. r., V. r. vádlott, Dr. VI. r. vádlott, Dr. VIII. r. vádlott, Dr. IX. r. vádlott, Dr. X. r. vádlott, Dr. XI. r. vádlott, Dr. XII. r. vádlott és XIII. r. vádlott vagyonelkobzás megfizetésére kötelezését.

A bíróság dr. I. r. vádlottat összesen 10 000 (tízezer) forint, dr. IV. r. vádlottat összesen 5 000 (ötezer) forint vagyonelkobzás megfizetésére kötelezi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének jelzett részét helybenhagyja.

A bíróság dr. II. r és XII. r. vádlott bűnügyi költség viselésére kötelezését mellőzi, és összesen 495 925 Ft négyszázkilencvenötezer kilencszázhuszonöt forint marad az állam terhén.

A másodfokú eljárásban 29.210 Ft (huszonkilencezer kétszáztíz forint) dr. IV. r. vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

Dr. I. r. vádlott személyi igazolvány száma:

Dr. II. r. vádlott személyi igazolvány száma:

Dr. Balog László Gábor III. r. vádlott személyi igazolvány száma:

V. r. vádlott személyi igazolvány száma:

Dr. VIII. r. vádlott személyi igazolvány száma:

Dr. X. r. vádlott személyi igazolvány száma:

Dr. XI. r. vádlott személyi igazolvány száma:

XIII. vádlott személyi igazolvány száma:

Indokolás:

I.

A Fővárosi Törvényszék a rendelkező részben írt ítéletében bűnösnek mondta ki Dr. I. r., Dr. II. r., Dr. III. r., Dr. IV. r., Dr. VI. r., Dr. IX. r., Dr. XI. r. és Dr. XII. r. vádlottakat 1 rendbeli, Dr. VIII. r., Dr. X. r. és XIII. r. vádlottakat 2 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétségében. Bűnösnek mondta ki V. r. vádlottat 7 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés utolsó fordulata szerint minősülő vesztegetés bűntettében.

Ezért Dr. I. r., Dr. VIII. r. és Dr. XII. r. vádlottakat összességében fejenként 2.400.000 Ft pénzbüntetésre, Dr. II. r. vádlottat összességében 1.500.000 Ft pénzbüntetésre, Dr. III. r., Dr. IV. r., Dr. VI. r. és Dr. IX. r. vádlottakat összességében fejenként 2.100.000 Ft pénzbüntetésre, Dr. X. r. vádlottat 1.800.000 Ft, Dr. XI. r. vádlottat 1.950.000 Ft, XIII. r. vádlottat 300.000 Ft pénzbüntetésre, V. r. vádlottat halmazati büntetésül 10 hónapi, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre és 300.000 Ft pénzmellékbüntetésre ítélte.

Rendelkezett a pénzbüntetések illetve pénzmellékbüntetés meg nem fizetése esetére azok szabadságvesztésre való átváltoztatásáról.

Dr. I. r. vádlottal szemben ötvenezer forintra, Dr. II. r. vádlottal szemben harmincötezer forintra, Dr. III. r. vádlottal szemben ötvenötezer forintra, Dr. IV. r. vádlottal szemben ötezer forintra, V. r. vádlottal szemben száztizenkettőezer forintra, Dr. VI. r. vádlottal szemben nyolcvanezer forintra, Dr. VIII. r. vádlottal szemben hatvanötezer forintra, Dr. IX. r. vádlottal szemben hetvenezer forintra, Dr. X. r. vádlottal szemben tízezer forintra, Dr. XI.

r. vádlottal szemben ötezer forintra, Dr. XII. r. vádlottal szemben ötezer forintra, XIII. r. vádlottal szemben tízezer forintra vagyonekobzást rendelt el.

Dr. VII. r. vádlottat az ellene 1 rendbeli vesztegetés vétsége (1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdése) miatt emelt vád alól felmentette.

Rendelkezett az eljárás során keletkezett bűnügyi költség viseléséről.

II.

Az ítélet ellen az ügyész Dr. I. r., Dr. II. r. vádlott, Dr. Balog László Gábor III. r. vádlott, Dr. IV. r. vádlott, V. r. vádlott, Dr. VI. r. vádlott, Dr. VIII. r. vádlott, Dr. IX. r. vádlott, Dr. X. r. vádlott, Dr. XI. r. vádlott, Dr. XII. r. vádlott, XIII. r. vádlott terhére a büntetések súlyosítása végett fellebbezést jelentett be.

Dr. I. r. vádlott és védője a tényállás téves megállapítása, relatív eljárási szabálysértés miatt hatályon kívül helyezés, illetve bizonyítottság hiányában felmentés, Dr. III. r. vádlott, Dr. IV. r. vádlott, V. r. vádlott, Dr. VI. r. vádlott, Dr. VIII. r. vádlott, Dr. IX. r. vádlott, Dr. X. r. vádlott, Dr. XI. r. vádlott, Dr. XII. r. vádlottak és védőik felmentés végett, Dr. II. r. vádlott és védője irányultságának és indokainak megjelölése nélkül, XIII. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan hatályon kívül helyezés végett éltek jogorvoslattal. Dr. VII. r. vádlott vonatkozásában az ügyész valamint a VII. r. vádlott és védője az ítéletet tudomásul vették, így a határozat e vádlott vonatkozásában elsőfokon jogerőre emelkedett.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség Bf.292/2014/4-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Indítványozta, hogy az ítélet tábla a törvényszék ítéletét változtassa meg, és Dr. József I. r., Dr. II. r., Dr. Balogh László III. r., Dr. IV. r., Dr. VI. r., Dr. VIII. r., Dr. IX. r., Dr. X. r., Dr. XI. r., Dr. XII. r. és XIII. r. vádlottakkal szemben a vagyonekobzás érintetlenül hagyása mellett fogházban végrehajtandó szabadságvesztést szabjon ki, melynek végrehajtását próbaidőre függessze fel. V. r. vádlott esetében a vagyonekobzás érintetlenül hagyása mellett a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésének mellőzését és közügyektől eltiltást, valamint pénzmellékbüntetés alkalmazását indítványozta, egyebekben az ítélet helybenhagyására tett indítványt.

Dr. III. r. vádlott valamint Dr. I. r., Dr. II. r., Dr. VIII. r., Dr. IX. r., Dr. X. r., és XIII. r. vádlottak védői fellebbezésüket írásban is indokolták.

Dr. III. r. vádlott a fellebbezésében előadta, hogy a hat hetes kontroll után a legnagyobb békében vált el, és akkor nem volt szó arról, hogy gyermekének bármi baja lenne, mint ahogyan azt vallomásában írta. A tárgyaláson is úgy nyilatkozott, hogy egészséges a gyermeke. feljelentésében az aneszteziológusokról, a kötelező 5.000 Ft-ról írt, továbbá egy füzetéről, melyben vezették, hogy ki és mikor fizetett. Állítólag ez a füzet egy időre eltűnt és később erre fény derült. Ezzel azonban a bíróság csak érintőlegesen foglalkozott. Ő nem volt híve az epidurális érzéstelenítésnek egyébként sem. Így a maga részéről nem ajánlotta fel ezt senkinek a terhes gondozáson, ezért pénzről sem beszélt senkivel, azt mondta, hogy

ezt majd a szülés alatt beszéljék meg az altató orvossal.

is azt mondta, amikor megkérdezte, hogy mennyit fizessen a terhes gondozásért és a szülésért, hogy neki elvei vannak, és nem kér pénzt. Az ítélet indokolásában a tanács elnöke arról beszélt, hogy adott neki 25.000 Ft-ot, ezt azonban semmilyen vallomásában nem említette. Egyébként is a tanú elmondta, hogy haragszik rá, mert betegen született a gyermeke. Ugyanakkor ő maga mondta a bíró kérdésére, hogy a gyermeke egészséges. férjének vallomása is ellentmondásokkal terhes. Beteggel soha nem maradt négy szemközt, ezt tanúk, köztük is igazolta, és velük pénzről nem beszélt. A tanács elnökének megállapításával ellentétben ő az asszisztenseknek nem volt főnöke, nem gyakorolhatott rájuk nyomást. Sérelmezte, hogy a bíróság nem idézte be szembesítés végett, hogy tisztázni lehetett volna a vallomásában és az asszisztensnők vallomásában rejlő ellentmondásokat. Úgy érzi, hogy a per „konceptuális”. Konkrét bizonyítékok nélkül az „aneszteziológus füzet” szerepének és szereplőinek tisztázása nélkül született ítélet. A jegyzőkönyvek a tárgyalás több mozzanatát hiányosan tükrözik. Kifogásolta, hogy az eredeti vádban pénzbüntetés kiszabására tett az ügyész indítványt, míg a vádbeszédben már végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés büntetés kiszabását. Mindezek alapján ártatlanságáról nyilatkozott és felmentését kérte.

Dr. I. r. vádlott védője fellebbezésében a megállapított tényállást felderítetlennek, hiányosnak, iratellenesnek és helytelen ténybeli következtetést tartalmazónak jelölte meg, ami a Be. 351. § (2) bekezdés a), b), c), és d) pontja szerinti megalapozatlanságot jelent. Az egész ügy megítélésénél nem hagyható figyelmen kívül, hogy a hazai egészségügyi finanszírozási rendszer szerves része a hálapénz, aminek a fő oka az orvosok megalázóan alacsony fizetése. Valójában a betegek és hozzátartozóik természetes igénye, hogy az orvos megfizethetetlen segítségét valamilyen formában megköszönjék. Az orvos beteg viszony messzemenőig bizalmas jellege miatt jogos az az igény, hogy a beteg a kezelését az általa választott, bizalmát élvező személy végezze, és ebben a helyzetben mindkét félnek könnyebb, ha a bizalom kiépítését nem kell újból és újból előlről kezdeni. A kismamáknak is jól felfogott érdeke, hogy a terhesség hosszú hónapjaiban ugyanazon orvos kezelje őket, azonban a szülés nehezen prognosztizálható folyamat, bizonytalanul kalkulálható, ezért a választott orvos gyakran ügyeleti idején kívül tesz eleget kötelezettségének, amely munkát nem lehet munkaviszonyának keretei közé illeszteni. Kifogásolta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, ugyanis álláspontja szerint releváns bizonyítékokat figyelmen kívül hagyott. Hiányos a tényállás abban, hogy az előny szóba hozása kérdésekre történt válaszadás volt azt követően, hogy a hálapénz szokásos mértéke után érdeklődtek. A tanúk bizonytalan, egymásnak ellentmondó vallomásait nem is értékelte.

A hálapénz jogtalan előnynek nem tekinthető, ami következik az Szja. törvény (1995. évi CXVII. törvény) 1. sz. mellékletének 7.2. pontjából hiszen a bűncselekményből származó összeg nem lehetne adóköteles.

Hivatkozott Dr. Az orvosi kezelési szerződés a magyar jogban című tanulmányára, amely sürgeti, hogy ezen sajátos jegyekkel rendelkező szerződéstípust nevesítse a jogalkotó, hiszen létező szerződéstípus, de jellemzőiben kidolgozatlan. A szóbeli szerződés alapja az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 8. §-ában meghatározott szabad orvosválasztás jogából eredeztethető. szimpátia alakult ki Dr. I. r. vádlott felé, így szándékában és érdekében állt, hogy a terhesgondozást és a szülést az ő felügyeletével és

közreműködésével végezzék. A létrejött jogviszony pedig tartalmában arra irányult, hogy Dr. I. r. vádlott akár a munkaszerződésében meghatározott munka és ügyeleti idején túl is vezesse le a szülést, amit a vállaltaknak megfelelően a terhelt meg is tett. Ezen nem szabályozott szerződéstípus nem tiltott, így jogtalanak sem tekinthető.

Az ellátáshoz való jog az adott intézmény vonatkozásában áll fenn, nem az adott orvos vonatkozásában, így a jogellenességet kizáró kör a szabad orvosválasztás jogával zárul.

A tényállás megállapítása körében kifogásolta az irányított kérdések feltevését az eljárás nyomozási szakaszában, így a „Mire kérte az orvos a pénzt?” kérdő mondat ilyennek tekinthető, hiszen a választ is tartalmazza, és ezzel sérti az ártatlanság vélelmének alkotmányos és büntetőjogi alapelvét, valamint sérti az eljárási törvénynek a kihallgatás során tilalmazott kérdésfeltevésre vonatkozó előírásait. Kérés nem állapítható meg a vádlott részéről, az iratellenesen került megállapításra, ezért annak mellőzését kérte az ítéleti tényállásból.

Az indokolási kötelesség megsértése és az elsőfokú bíróságnak a vádlottakkal szembeni hozzáállását mutatja az, hogy köztudomású tényként rögzíti a magánrendeléssel rendelkező orvosok adócsalását, és a személyi körülmények feltárása nélkül kiszabott pénzbüntetéseket.

Mindezek alapján elsődlegesen bűncselekmény hiányában történő felmentést, másodlagosan a kérdés meg nem állapíthatósága miatt bizonyítékok hiányában történő felmentést, harmadlagosan az indokolási kötelezettség megsértése okán az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

Dr. II. r. vádlott védője fellebbezése indokolásában elsőként az ítéleti tényállásnak a Be. 351. § (2) bekezdés a), b), c) és d) pontja szerinti részleges megalapozatlanságát sérelmezte. tanú ugyanis a nyomozás és a bírósági eljárás során tett tanúvallomásaiban is azt erősítette meg, hogy soha nem került szóba az, hogy a szülésért fizetni kell, illetve az sem, hogy mennyit kell fizetni, csak annyi hangzott el, hogy szoktak adni valamennyi összeget.

A fellebbezés még kiemelte azt is, hogy tanú irányított kérdést kapott, amikor az előadó azt kérdezte tőle, hogy „Mire kérte az orvos a pénzt?”. Ez a kérdés irányított, hiszen a választ tartalmazza, hogy az orvos pénzt kért, és ezzel az ártatlanság vélelmének alapelvét sérti.

Mindezek alapján a tényállás korrigálása mellett dr. II. r. vádlott felmentését kérte a terhére rótt bűncselekmény vádja alól.

Dr. IV. r. vádlott kirendelt védője fellebbezésének írásbeli indokolásában a megállapított tényállást hiányosnak jelölte meg, az további tényekre helytelenül következtet, továbbá a személyi körülmények felderítetlenek maradtak, ezért bizonyítottság hiányában indítványozta IV. r. vádlott felmentését.

tanú a bíróságon már nem tartotta fenn azon vallomását, hogy a IV. r. vádlott felkészítette volna arra, hogy az epidurális fájdalomcsillapításért fizetnie kell majd az altatóorvosnak 5000 forintot, így ezt kérte a tényállás alapjául elfogadni. Nem indokolta az elsőfokon eljáró bíróság, hogy miért a nyomozás során tett vallomását fogadta el a tanúnak. Mindezek

mellett megmagyarázhatatlannak nevezte, hogy az ügyészség a vádiratban rögzített pénzbüntetésre irányuló indítványhoz képest miért indítványozott felfüggesztett szabadságvesztés büntetést a legtöbb vádlottnál, holott a jelentős időmúlás épp az enyhébb büntetés kiszabását indokolná. Azon ügyési kijelentések, hogy a vádlottak cselekménye alkalmas volt az orvosi hivatásba vetett közbizalom megingatására, csupán hangulatkeltésre alkalmas.

Az esetleges büntetés kiszabása körében azt kérte figyelembe venni, hogy a IV. r. vádlott büntetlen előéletű, hivatásához szükséges a büntetlen előélet, megromlott az egészségi állapota, neki fel nem róható az időmúlás, így még végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása mellett is érdemes előzetes mentesítésre.

A Dr. VIII. r. vádlott védője fellebbezésének írásbeli indoklásában elsődlegesen az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokon megállapított tényállás megalapozatlan és a törvényszék indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Nem foglalkozik az ítélet tanúknak eljárás során tett különböző, következetesnek nem nevezhető nyilatkozataival, a vallomásaik közti különbözőségekkel. Terhelő vallomásaik mellett további terhelő bizonyítékok nem állnak rendelkezésre. Még említés szintjén sem foglalkozik az ítélet születő tanú vallomásával, aki a állampolgárságú tanúk által elmondottak ellenkezőjét vallotta. Nem helytálló a nyelvtudással kapcsolatos megállapítása a törvényszéknek, hiszen a cselekmény 2009-ben történt, és az eltelt 5 év alatt a állampolgárok nyelvismerete megerősödhetett. Nem értékelte a bíróság Dr. tanú vallomását, aki elmondta, hogy a gyermek ellátásáért azért fizette ki a férj a kórháznak járó díjat, mert e nélkül a gyermek nem kapott volna anyakönyvet. Tisztában volt a férj azzal is, hogy felesége után is fizetnie kellene, mégsem tett ennek eleget, hivatkozott a doktornő ellen folyamatban volt eljárásra. Így az a bírósági következtetés, hogy tanú nem tudott korábban a befizetendő összegről, megkérdőjelezhető, de legalább indokolást igénylő. Iratellenes a bíróság indokolása a zárójelentésen lévő időpont, a gyermekek oktatási intézménybe szállítása és a férje jelenléte között is, melyet tanúvallomások is cáfolnak.

Kérte kirekeszteni a bizonyítékok közül a tanúknak a nyilvánvalóan irányított kérdésekre adott válaszait, és ezt példákkal szemléltette: „Előadó: Felesége nyilatkozatai szerint jelen volt, amikor elmondása szerint Dr. 60.000-Ft pénzt kért öntől a 2008-ban történt születés előtt.”

Iratellenesen rögzítette a bíróság a tanúk által fizetett összeget is. Védelem vallomását nem cáfolta meg a állampolgárságú tanúk vallomása, ugyanakkor Dr. , Dr. tanúk vallomása és az okirati bizonyítékok azt alátámasztották, ezért terhelő tényállás nem állapítható meg.

A védő további indítványa szerint elsősorban bűncselekmény, másodsorban bizonyítottság hiányában indítványozta védelem felmentését az 5/1. tényállásban írt cselekményben. A 6/2. tényállással kapcsolatosan kifejtette, hogy már a vád sem tartalmazta bűncselekmény leírását, de a bíróság által megállapított tényállás sem, ezért bűncselekmény hiányában indítványozta védelem felmentését. A törvényszövegben a birtokos jelző használatából következően az előny kérése csak abban az esetben tényállásszerű, ha a passzív vesztegető saját tevékenységével kapcsolatban történik, mely a műtős fiú esetében nem így történt. Ezen túl a jogi tárgy veszélyeztetésének a hiányára tekintettel is kizárható a bűncselekmény megvalósulása. Sérelmezte, hogy a jogi indoklás is rendkívül szűkszavú,

nem derül ki, hogy a bűnösség milyen magatartásra alapítható. A büntetés kiszabása körében is megalapozatlan az ítélet, hiszen a törvényszék egyáltalán nem derítette fel Dr. VIII. r. vádlott vagyoni, jövedelmi viszonyait. Elfogadhatatlan „köztudomású tényre” hivatkozni e körben. A bíróság akkor ragadtathatná magát az ítéletben megített megállapításokra, a hálapénz adóhatóság felé be nem jelentése, számlaadás elmaradása és adóhatóság megtévesztése szempontjából, ha e körben bizonyítást folytatott volna le. Ennek hiányában azonban ezek a megállapítások csak feltételezések, melyek az ítéletben nem szerepelhetnek. Ezek a bírói pártatlanság megkérdőjelezésére is alkalmasak. Ezért e feltételezések kirekesztésére tett indítványt.

Az ún. hálapénz jelenséggel kapcsolatban a védő azon álláspontját fejtette ki, hogy az 1978. évi IV. törvény 251. §-ába ütköző magatartás nem valósult meg. A Munka Törvénykönyve 52. § (2) és (4) bekezdései alapján megengedett a hálapénz, ha ahhoz a munkáltató hozzájárul, ami szóban is történhet. Az adójogszabályok (1995. évi CXVII. törvény 1. sz. melléklet 7.2. alpont) alapján a hálapénz adóköteles jövedelem, tehát nem jogtalan előny, hanem elfogadott vagyoni gyarapodás. A hálapénz elfogadását Dr. elismerte, ami önkéntes volt, a hála jele, a kialakult évszázados szokásnak megfelelő.

Természetes jelenség, hogy a betegek és azok családtagjai érdeklődnek a hálapénz lehetséges összegéről, amire óvatos választ adott a VIII. r. vádlott az „amennyit tetszik gondolni”, „majd meglátjuk”, „önre bízom” mondataival. A hálapénzzel kapcsolatos kérdést a betegek már a magánrendelőben feltették, de a VIII. r. vádlott ott is kitérő választ adott. A szülő nő családtagjának többször feltett kérdésére, szorgalmazására mondta a vádlott, hogy adjon a műtősfőnöknek 2000 forintot, amely orientáló kijelentés azonban nem büntetőjogi kategória.

Dr. IX. r. vádlott és XIII. r. vádlott védője fellebbezése indokolásában a megállapított tényállást felderítetlennek, iratellenesnek és hiányosnak jelölte meg. Elsődlegesen bűncselekmény, másodlagosan bizonyítottság hiányában kérte a vádlottak felmentését, míg harmadlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és új más összetételű tanács eljárása elé utalását az ügynek. Abban az esetben, ha a súlyosításra irányuló fellebbezésnek helyt adna az ítéletábrá, előzetes mentesítést kért a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól.

Az elsőfokú bíróság nem oldotta fel a vallomásokban megmutatkozó ellentéteket, és nem jelölte meg, kik lennének azok a tanúk, akik szerint nem volt más választásuk, mint a pénz átadása.

Nem vette figyelembe a bíróság azt sem, hogy jelen esetben a szabad orvosválasztás azt jelenti, hogy az orvos munkaidején kívül is éjjel-nappal a szülő nő rendelkezésére áll, nem utazik el, nincs otthon karácsonykor, esetleg gyermeke születésnapján, mert a beteg a személyes ellátást igényli, aki ezért az odafigyelésért hálás.

Dr. IX. r. vádlott nem volt dolgozója, így fel sem merülhet, hogy működésével kapcsolatban kért volna jogtalan előnyt. 2007. szeptember 28. napján kelt, mint megbízó és a, mint megbízott közötti jogviszony, melynek keretében a vádlott személyes közreműködőként önkéntesen klinikai szakorvosi és szükség esetén ügyeleti tevékenységet lát el. Iratellenes az a megállapítás, hogy a vádlott állt volna megbízási jogviszonyban. A vádlott a szülés időpontjában önkéntes segítőként volt jelen. Jelen ügyben a törvényszék által hivatkozott EBH2012.B.28. számú döntés nem alkalmazható, mert a jogviszony teljesen más.

A terhességgondozás során a működési körbe kizárólag a terhes-gondozáshoz kapcsolódó tevékenységek tartozhatnak.

tanú vallomása szerint kifejezetten ő és férje kérdezte meg, mennyi pénzt adjanak az orvosnak. Ettől függetlenül a tanúk vallomásaiban egymáshoz képest ellenmondások vannak, ami kizárja a kétséget kizáró bizonyosságot.

Az érzéstelenítés kapcsán sem hangzott el olyan, hogy a beavatkozás nem történt volna meg az előny átadása nélkül.

A 11.2. vádpont vonatkozásában is lényeges ellentmondások voltak az apa és az édesanya, tanúk vallomása között, mert míg az anya szerint a vádlott ezt kérte, az apa, aki ugyanott tartózkodott azt mondta, hogy a vádlott szerint 5000 forintot illik fizetni. Ebben a körben utalt a nyomozási vallomások irányított voltára, ami azt eredményezte, hogy a tárgyaláson szinte mindenben eltértek a tanúk vallomásai.

Végül kifogásolta, hogy a bíróság szubjektív tudomására alapította a pénzbüntetés kiszabását, továbbá utalt arra, hogy még a vád szerint sem a szülőszobán történt a pénz kérése, így az ügyészi perbeszédben hivatkozott kiszolgáltatott helyzet kihasználásáról nem beszélhetünk.

Dr. X. r. vádlott védője a fellebbezésének írásbeli indokolásában a felmentésért bejelentett fellebbezését a következőkkel indokolta. A 2012. január 01-től hatályos Etikai Kódexére hivatkozott az elsőfokon eljáró bíróság ítéletének indokolásában olyan cselekmények kapcsán, melyek elkövetési ideje 2008. Súlyos logikai ellentmondás azt azon indokok mentén alkalmazni a három évvel korábbi jogviszonyokra, hogy az nem büntető jogszabály. A nullum crimen sine lege elve a háttér-jogszabályokra is vonatkozik. A szabályozás ellentmondásosságát jelzi, hogy a kérdésére a Legfőbb Ügyész sem tudott kategorikus választ adni a hálapénz büntetőjogi természetéről, mert az „a felelősség kérdésében egymással ellentétes értelmezésre ad lehetőséget, miáltal sérti a jogbiztonság követelményét”. Ezért a Legfőbb Ügyész jogszabály módosítást kezdeményezett a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál a hálapénzre vonatkozó szabályok egyértelműbb megfogalmazása érdekében. Abban az esetben, ha valóban az egymással ellentétes értelmezési lehetőségek közül kellene választani, akkor a jogállami elveknek megfelelően a (potenciális) vádlott javára, a rá nézve kedvezőbb értelmezési lehetőség elfogadása mellett kell döntenie írja dr. büntetőjogász, egyetemi tanár a „Boríték kapható” Gondolatok a hálapénz és a büntetőjog összefüggéseiről című írásában. Mindebből a bűncselekmény megvalósulásának hiányára vonható le következtetés.

Nem tartozik az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésének tényállása alá az, amikor az orvos a még nem nevesített altatóorvosnak kér meghatározott összeget, hiszen a vesztegetés célszemélye ilyenkor még nem azonosítható, nem lehet tudni, ki lesz szolgálatban, de az előny átadásának körülményeit sem konkretizálták.

A jelenleg hatályos Btk-ba már bekerült a „rá tekintettel másnak” elkövetési fordulat is, ami az elkövetéskor még nem volt bűncselekmény, hiszen az csak a hivatali vesztegetés tényállásában szerepelt.

A bizonyítási eljárással kapcsolatos kifogása, hogy az nem ad választ arra, hogy miért nem kísérelték meg a vesztegetések aktív és passzív vesztegetőit is felelősségre vonni, hiszen az összeget az altatóorvosnak fizették ki, így a vagyoneklozásra vonatkozó jogszabályhely egyértelműen téves.

A pénzbüntetés kiszabására vonatkozó rendelkezés is téves, hiszen nincs feltárva a vádlott

személyi körülménye, általánosítások alapján nem lehet büntetést kiszabni.

III.

A Fővárosi Ítéltábla a bejelentett fellebbezéseket a Be. 361. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülésen bírálta el.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség Bf.292/2014/4-I. számú átiratában a bejelentett ügyész jogorvoslatot fenntartotta, és lényegében az átirattal egyezően indítványozta a Fővárosi Törvényszék határozatának megváltoztatását. A vagyonekobjással kapcsolatosan módosította indítványát, ugyanis a megállapított tényállás szerint az adott vagyoni előnyt az azt kérő megvádolt és elítélt terhelt nem minden esetben vette át, nem szerezte meg, azzal saját maga személyében nem gazdagodott. Azon összegeket, amelyek kifejezetten másnak kerültek átadásra, a vagyonekobjást kérő személy terhére róni nem lehet, ami azt jelenti, hogy Dr. III. r., V. r., Dr. X. r. vádlottal szemben csak ötvenezer forintba lehet a vagyonekobjást elrendelni, míg Dr. XI. r. vádlottra mellőzendő. Mindezeket túl hangsúlyozta, hogy a súlyosítás feltétlenül indokolt, figyelemmel az ügy nagy társadalmi felháborodást keltő voltára is

Dr. I. r., Dr. II. r. Dr. IV. r. Dr. VIII. r., Dr. IX. r., Dr. X. r., XIII. r. vádlottak védője perbeszédét az írásban benyújtott indokaival egyezően adta elő.

Dr. III. r. vádlott védője perbeszédében a megállapított tényállást megalapozatlannak tartotta. A III. r. vádlott tagadta a tényállásban rögzített beszélgetés megtörténtét, de még a tényállás szerint is az két hónappal a szülés előtt történt. A III. r. vádlott soha sem maradt kettesben tanúval, így a jelenlévő asszisztens tanúk vallomásainak figyelmen kívül hagyása érthetetlen.

A megalapozatlan tényállás orvoslása mellett a III. r. vádlott felmentését kérte, egyben előadta, hogy jelen büntetőügyből kifolyólag III. r. vádlott befejezte szülész nőgyógyász tevékenységét, mert az ügy annyira a becsületébe vágott, hogy nem tudta hivatását folytatni.

V. r. vádlott védője perbeszédében az elsőfokú bíróság ítéletét olyanként jellemezte, mintha nem is lett volna bírósági eljárás, hiszen mindenben a nyomozás során rögzített vallomásokot fogadta el a bíróság anélkül, hogy a közvetlenség elve mentén beszerzett bizonyítékok elvetését indokolta volna. Az Etikai Kódexre a vád alátámasztásaként történő hivatkozás nem elfogadható, hiszen az évekkel a vád tárgyává tett eset után készült. Vitatta a tényállásszerűséget, hiszen az illik adni nem ugyanaz, mint a törvényi tényállásban szereplő kérése a jogtalan előnynek. A tájékoztatás nem tekinthető jogellenesnek. Kizárható az üzletszerűség is, hiszen ahhoz a rendszeres jövedelemszerzésre törekvés, a bűnözői életvezetésre történő berendezkedés szükséges. Elsődlegesen a vádlott felmentését kérte. Felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén a vádlott előzetes mentesítését kérte. Végül azon álláspontjának adott hangot, hogy ezen több évtizedes helytelen társadalmi problémának a megoldása nem a büntető igazságszolgáltatás feladata.

Dr. VI. r. vádlott védője perbeszédében arra utalt, hogy az ítélet tényállása azért

iratellenes, mert nem az hangzott el a vád tárgyává tett esetben, hogy mennyit kell fizetni, hanem kérdésre válaszolva a szokásról tájékoztatta szülő nője családját. Nem arról adott tájékoztatást, hogy mennyit szokott kérni, hanem arról, hogy mennyit szokott kapni. Mindezekon túl a szabad orvosválasztás jogához kapcsolódó azon kérdés megvizsgálását kérte, hogy szülész orvosoknál ez a választás nem az orvosok munkaidejéhez igazodik, így a pénz elfogadásának büntetőjogi vonatkozása nem lehet.

Dr. XI. r. vádlott védője perbeszédében azt hangsúlyozta, hogy a hálapénz jelenség kezelésére a büntetőjog alkalmatlan. Nem lehet meghúzni a határt a hálapénz, és a vesztegetési jogtalan előny között. A személyi jövedelemadó törvény szerint adóköteles jövedelem, tartásdíj megállapítási perekben is figyelembe kell venni, ami kizárja a büntetőjog ellenességét. Maga a hálapénz nem tiltott, mégis az ügyészség azt várná az orvosoktól, hogy kerüljenek minden beszélgetést ezen jelenséggel kapcsolatban, mert az már büntetőjogi felelősséget keletkeztet. A rezidens szövetség a Legfőbb Ügyészt kereste meg, hogy egyértelmű választ kapjon, azonban az ügyészi válaszból kiderült, hogy ellentétes értelmezési eredményekre vezethet a jogi szabályozás, ezért érdemi válasz helyett a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot kereste meg jogszabály módosítási igénnyel.

A tényállás megállapítása körében jelentősége van az egyes szavak elhangzásának, így a szokás, illik megköszönni kifejezések legfeljebb a tanúk szubjektív egyéni értékítélete szerint jelenti azt, hogy nincs más választásuk, ami nem róható az orvos terhére. A Dr. XI. r. vádlottat érintő tényállási pontban maga az altatóorvos mondja, hogy nem kell adniuk semmilyen összeget, de mégis ragaszkodik a szülő nő családtagja ehhez. Ebben az esetben az átadott összeget fogalmilag kizárt jogtalan előnyként kezelni. Mindezek alapján Dr. XI. r. vádlott felmentését indítványozta.

Dr. XII. r. vádlott védője azt kérte, hogy az elkövetéskori büntető törvénykönyvként a 2008. január 01 és július 17. napja között hatályos törvényt alkalmazza a bíróság. Kifogásolta, hogy a mérlegelés során Dr. XII. r. vádlott meg sincs említve az ítéletben, tett-e vallomást, ha igen milyen körben, esetleg azt megtagadta-e.

A gazdasági vesztegetés jogi tárgya a közélet tisztaságán túl két elmélet mentén is megközelíthető. A versenyvédelmi koncepció nem jöhet szóba, míg a kötelességszegési koncepcióból kiindulva az orvost alkalmazó intézmény érdekét nem, vagy elhanyagolható mértékben sérti. Figyelemmel a büntetőjog ultima ratio végső eszköz szerepére is, ez a büntetés kiszabása körében értékelendő, hiszen a büntetési tétel felső határának megfelelő idő háromszorosan telt el.

A vádlottak közül az utolsó szó jogával dr. IV. r. és Dr. X. r. vádlott élt.

Dr. IV. r. vádlott megjegyezte, miért nem tűnt fel senkinek, hogy mindenki ötezer forintot fizetett az altatóorvosnak. Egészségi állapotának és anyagi helyzetének megromlását kérte méltányolni.

Dr. X. r. vádlott korábbi vallomásának fenntartására utalt azzal, hogy ő nem kért pénzt senkitől saját magának, csak az altatóorvosnak, amely ötezer forint vezetőségi döntés volt. Valójában ugyanúgy működött a rendszer, mint minden más kórházban.

IV.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírált. Az ítélet tényállásának megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy az elsőfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta az ítélet megalapozottságát is.

Ennek során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok szerint folytatta le. Nem vétett sem feltétlen (Be. 373. § (1) - (3) bekezdés) sem olyan súlyú relatív eljárási hibát (Be. 375. § (1) bekezdés), mely az érdemi felülbírálatot kizárná. Részben eltért azonban a perjogi normáktól és a követett gyakorlattól a terheltek kihallgatása során. A vádlott kihallgatására vonatkozó, az eljárási törvényben több helyen szabályozott normák alapján kialakított és most már állandósult bírói gyakorlat szerint ugyanis a vádlottat csak azt követően kérdezheti a hatóság a büntetőjogi felelősségről, hogy kioktatta a hallgatás jogára. Az önvádra kötelezés tilalmának elve és a hallgatási jog, mint a védelem jogának az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című XXVIII. cikkének (3) bekezdésében is megfogalmazott részei garanciális jellegűek, melyek maradéktalan betartására feltétlen törekedni kell. Az eljárási szabályoktól eltérés jelen esetben ugyanakkor a követett ítélkezés szerint csak relatív, mert érdemi védekezésre, részletes vallomás megtételére a szükséges törvényi figyelmeztetéseket követően minden terheltnek lehetősége volt.

Több védő indítványában hivatkozott arra, hogy a bíróság az indokolási kötelezettségének sem tett eleget, ami a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértés. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a hivatkozott eljárási jogsértés, ami a határozat hatályon kívül helyezését célozta, nem valósult meg. A Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontjában megjelölt eljárási szabálysértés ugyanis akkor állapítható meg, ha a bíróság a büntetőjogi főkérdésekben (bűnösség, jogi minősítés, büntetés kiszabás) olyan mértékben mulasztja el indokolási kötelezettségét, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan (Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.603/2008/10.). Az első fokon eljáró bíróság, bár igen szűkszavúan, azonban a büntetőjogi főkérdések tekintetében indokolási kötelezettségét teljesítette.

Kétségtelenül szűk körben, de - a fellebbezéssel érintett - terheltek felelősségét alátámasztó bizonyítékok körében számot adott a bűnösség megállapításául szolgáló bizonyítékokról és azok értékelésével, illetőleg mérlegelésével kapcsolatos tevékenységről.

Az első fokú bíróság ítéletének indokolásában a vádlottak bűnösségét megalapozó, de büntetőjogi felelősség alóli mentesülésüket is alátámasztó bizonyítékok értékelésére és mérlegelésére vonatkozó tevékenységével kapcsolatos okfejtés összességében elegendő volt a logika szabályainak betartásának fellebbvitel során történő ellenőrzéséhez, így az indokolás kisebb hiányosságai hatályon kívül helyezést nem eredményezhettek. A bírói gyakorlat ugyanis következetes és töretlen abban, hogy ha az elsőfokú bíróság

bizonyítékértékelési, mérlegelési tevékenységéről szűkszavúan ugyan, de a felülbírálat során ellenőrizhető módon számot adott, akkor az indokolási kötelezettségét teljesítette. [BH.2009.139.]

A jogi indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezető megsértéséről pedig abban az esetben lehet szó, ha a hiányos indokolásból még jogi következtetés útján sem állapítható meg, hogy milyen jogszabályhelyen alapul a büntetőjogi főkérdésben hozott döntés, vagy az indokolás teljes egészében ellentétben áll a rendelkező résszel. Az adott ügyben viszont ez sem volt megállapítható.

V.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a megállapított tényállás azonban hiányosság, iratellenesség és téves ténybeli következtetések folytán a Be. 351. § (2) bekezdés b), c) és d) pontjában írt okból részben megalapozatlan.

A másodfokú felülbírálat egyik kardinális szabálya (Be. 351. § (1) bekezdés) a tényálláshoz kötöttséget fogalmazza meg, mely szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. Fő szabályként, a perrendszerűen lefolytatott bizonyítást, és helyes, hiánytalan ténymegállapítást követően a másodfokú bíróság ténykérdésben nem foglalhat eltérően állást, nem mérlegelheti át az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységét. Az általános norma szerint ténybírósnak az első fokon eljáró bíróságot kell tekinteni. Ha a fellebbezési eljárásban nem érvényesülne a részletezett fő szabály, akkor az elsőfokú bíróság eljárása és ténymegállapító tevékenysége majd korlátlanul figyelmen kívül lenne hagyható és ekkor párhuzamosan két ténybíróság jönne létre. Ennek elkerülése érdekében érvényes a fő szabály, hogy a másodfokú bíróság határozata az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláson alapul. A kivétel pedig az, ha a tényállás megalapozatlan, mert akkor a tényálláshoz kötöttség elve nem érvényesül.

Jelen ügyben a törvényi kivétel állapítható meg, mert a tényállás több okból megalapozatlan. A tényálláshoz kötöttség elvének egyik fontos részletszabálya, hogy a másodfokú bíróság a vádlott terhére az első fokú ítéletben foglaltaktól eltérő tényállást nem állapíthat meg, azaz az első fokon felmentett vádlottat eltérő tényállás alapján a fellebbezési bíróság nem ítélt el. A vádlottak javára ugyanakkor e kötöttség nem áll fenn, mert a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja értelmében másodfokú bíróság az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének (részbeni felmentésének) vagy az eljárás megszüntetésének (részbeni megszüntetésének) van helye. A felülbírált ügyben ilyen eljárásjogi helyzet alakult ki, mert helyes ténybeli következtetés, az iratellenesség kiküszöbölése alapján olyan tényállás megállapítása indokolt, mely részben a vádlottak felmentését eredményezi.

Az ítéletábra így részben eltérő tényállást is megállapított az egyes tényállási pontokban, ami azonban nem jelenti azt, hogy a bizonyítékokat eltérően értékelte. Az eltérő tényállás és a bizonyítékok eltérő értékelése ugyanis különböző. (Kúria Bhar.III.160/2014/5. szám.) Jelen ügyben egyes tényállási pontok részbeni kiegészítése olyan lényeges elemekben jelentett eltérést, ami az ügy megítélését is megfordította. Ez azt jelenti, hogy az egyik

ítélet tényállása szerint a cselekmény megtörtént, míg a másik szerint nem.

Ezen kivételes szabály alkalmazásától függetlenül is voltak olyan tényállásrészecskék, amelyekkel kapcsolatban a másodfokon eljáró bíróság a bűnösség kérdésében eltérő következtetésre jutott azonos tényállási elemek mentén.

A Debreceni Ítéltábla az egyes tényállási pontokat és azok indokolását a következők szerint pontosítja, annak rögzítése mellett, hogy a másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő mérlegelő tevékenységét elfogadta, így a közvetlenség elve mentén megvizsgált bizonyítékok elfogadási, értékelési rendjébe nem avatkozik be, így abba sem, hogy az egyes tanúknak mely eljárási szakaszban tett vallomását fogadta el, azonban ehhez kapcsolódóan is több esetben az elfogadott vallomásrészecskék alapján pontatlanul, azaz iratellenesen és hiányosan történt a tényállás megállapítása.

Az 1. tényállási pontot azzal egészíti ki a bíróság, hogy Dr. I. r. vádlott a terhesség 8. hónapjában mondta, hogy az epidurális érzéstelenítésért 10.000 Ft-ba kerül, aki ezt az összeget később adta át.

Dr. I. r. vádlott személyi részét szükséges kiegészíteni azzal, hogy rendszeresen részesült paraszolvenciában, a szülő nőktől a Rendelőben. Vizsgálatonként 3.000-4.000 Ft-ot kapott. A tényállás kiegészítés tanúak a nyomozás során tett és később fenntartott bírósági vallomásán alapul. (nyomozási irat 8. kötet 1047. oldal, 19. számú bírósági jegyzőkönyv 16. oldal)

A 2. tényállási ponthoz annyi kiegészítést rögzít az ítéltábla, hogy Dr. II. r. vádlott a magánrendelőjében alkalmanként 8.000-10.000 Ft-ot kért el a vizsgálatokért.

A 3. tényállási pont indokolásához kapcsolódóan szükséges rögzíteni, hogy tanú egyértelműen azt a vallomást tette, hogy „a szülés során epiduráltak, ezért fizettem”, illetőleg tanú is elmondta a nyomozás során (nyomozási irat 7. kötet 470. oldal), hogy amikor átadta Dr. III. r. vádlottnak a megbeszélte összeget, az rá is kérdezett, hogy az epidurálásért átadta-e a pénzt az altató orvosnak. A tényállásból egyértelműen megállapítható, hogy Dr. III. r. vádlottnak előre nem adott át pénzt, de az is megállapítható, hogy az epidurális fájdalomcsillapításért az altató orvosnak kérte a pénzt, amit az altató orvosnak kellett odaadni.

Dr. III. r. vádlott személyi körülményeivel kapcsolatban is rögzíthető, hogy a Kórház és Rendelőintézet nőgyógyászat, terhes szakrendelésén is rendszeresen elfogadott hálapénzt (2-3.000 Ft. összegben). A tényállás és a tényállás kiegészítés tanú nyomozás során (nyomozási irat 7. kötet 470. oldal) és a bíróságon tett vallomásán (19. számú bírósági jegyzőkönyv 21. oldal) alapul, amit vallomása is alátámasztott.

A 4. tényállásrész kiegészítendő azzal, hogy Dr. IV. r. vádlottnál szült a Központ szülészeti-nőgyógyászati osztályán. Dr. IV. r. vádlott személyi részével kapcsolatos tényállás kiegészítendő azzal, hogy magánrendelőjében vizsgálatonként 8.000 Ft körüli összegben részesült a betegektől.

Az 5.1 tényállási pont kiegészítendő azzal tanúak nyomozási vallomása alapján (nyomozási irat 7. kötet 126. oldal), hogy újboldi kérdésére közölte V. r. vádlott, hogy kinek, milyen

összeget fizessen.

Az 5.2 tényállási pontnál mellőzi azt a megállapítást, hogy V. r. vádlott azt közölte volna, hogy az epidurális érzéstelenítésért kell fizetni. V. r. vádlott édesanyjának arról adott tájékoztatást, hogy az egészségügyi intézmény dolgozóinak munkáját milyen összeggel szokták honorálni, de azt nem konkretizálta az epidurális érzéstelenítésre.

tanú vallomásaiban szó sincs arról, hogy az epidurális érzéstelenítésért kellett volna fizetnie. A tanú szó szerint úgy fogalmazott, hogy „körülbelül azután, hogy megkaptam az érzéstelenítőt” hangzott el V. r. vádlott tájékoztatása arra nézve, hogy ezt meg szokták köszönni. A szövegösszefüggést jelzi a tanú azon vallomásrésze is, hogy „nem mondta meg, hogy szerinte mennyivel illene meghálálni a segítségüket”, ami egyébként nem volt. Ezen szófordulat is mutatja, hogy nem konkrétan az epidurális fájdalomcsillapításért mint ellátásért hangzott el a célzás, hanem általában az egészségügyi intézmény dolgozóinak segítségével kapcsolatosan.

Az 5.3 tényállási pontnál V. r. vádlott részéről a felhívás az érzéstelenítéssel volt kapcsolatos.

Az 5.3. tényállási pontban tanú vallomásaiból (bíróági irat 19. számú jegyzőkönyv 24. oldal) egyértelműen megállapítható, hogy az epidurális fájdalomcsillapításért kellett fizetnie: „a szülés során epiduráltak, ezért fizettem”. Azt is elmondta, hogy „a férjem kérdezte, illik-e fizetni az epidurálásért, és azt mondta, hogy igen”.

5.4. tényállási pontnál arról van szó tanú vallomása szerint, hogy „Megkérdeztük, hogy illik-e pénzt adni, és ő megmondta, hogy kinek szoktak adni.” (nyomozási iratok 7. kötet 108. oldala). Mindebből megállapíthatóan ezen tényállási pontnál az általános hálapénz adási szokásról történt a tájékoztatás.

5. 5. tényállási pontnál az ítélet tábla módosítja a tényállást, ugyanis az iratellenesen rögzíti, hogy tájékoztatása szerint az epidurális érzéstelenítésért 5 000 forintot szoktak fizetni. Mellőzi a tényállásból a bíróság azt, hogy a szülés alkalmával V. r. vádlott azt közölte, hogy az epidurális érzéstelenítésért 5 000 forintot szoktak fizetni.

tanú vallomása szerint „Az epidurális érzéstelenítést többször felajánlották, de senki nem mondta, hogy ezért külön fizetni kell”. Bíróságon azt a vallomást tette, hogy „Ha Vajda doktor nem tájékoztatja, hogy szoktak a szülésznek adni, akkor is adott volna számára egy hasonló összeget”.

férje, a nyomozás során (nyomozási irat 7. kötet 185. oldal) azt mondta el, hogy az aneszteziológusnak adandó pénzösszegekről a helyszínen érdeklődtek oly módon, hogy megkérdezték a szülésznőt, azaz, hogy mennyit szokás adni, aki azt felelte, hogy 15-20 000 forintot, ezért felkereste az aneszteziológus orvost és átadta ezt az összeget.

Megállapítható, hogy ezen tényállási pontnál V. r. vádlott a tőle kifejezetten érdeklődő szülő nő, illetve családja számára a kialakult hálapénz adási szokásról adta meg a tájékoztatást, és szóba sem került, hogy konkrétan az epidurális érzéstelenítésért kell 5 000 forintot fizetni.

Az 5.6. tényállási pontnál azonban tanú (nyomozási iratok 7. kötet 88., 95. oldal)

vallomásából megállapítható volt, hogy az epidurális érzéstelenítést kellett pénzzel megköszönni. Hangsúlyozandó ez esetben is, hogy V. r. vádlott itt sem magának kérte az összeget.

Az 5.7. tényállási pontot is módosítani kell annak iratellenessége miatt, ugyanis nem állapítható meg az, hogy V. r. vádlott az epidurális érzéstelenítésért kért volna 10 000 forintot az altató orvos számára, ezért ezen megállapítást a tényállásból mellőzi. Ehelyett azt rögzíti, hogy V. r. vádlott arról tájékoztatta tanú jelen lévő édesanyját, hogy az altató orvosnak illik a szokás szerint 10 000 forintot adni.

a nyomozás során (nyomozási iratok 7. kötet 100. oldala) elmondta, hogy a szülésznő az anyukájának azt mondta, hogy „Ilyenkor szokás az altató orvosnak is pénzt adni, és ezt 10 000 forintban jelölte meg.”. Azaz nem azt mondja, hogy az epidurális érzéstelenítésért szokás 10 000 forintot adni. A vallomásából megállapítható, hogy a kismamáktól hallotta, hogy az érzéstelenítésért kell fizetni (nyomozási iratok 7. kötet 101. oldal). tanú a bíróságon (19. sorszámú bírósági jegyzőkönyv 34. oldal) azt mondta el, hogy ő magától nem adott volna az anesztesnek (az altatóorvosnak), de a nyomozás során (nyomozási iratok 7. kötet 104. oldalán) szó szerint azt mondja, hogy szavai szerint ez úgy hangzott el, hogy „Ugye tetszik tudni, hogy ilyenkor az anesztesnek illik pénzt adni.”, azaz szavai szerint sem az epidurális érzéstelenítésért kérte V. r. vádlott a pénzt. Mindebből megállapítható, hogy sem a bíróságon, sem a nyomozás során nem mondják a tanúk, hogy az epidurális érzéstelenítésért, mint ellátásért kellett volna 10 000 forintot fizetni.

6.1. tényállási pontot azzal egészíti ki a másodfokon eljáró bíróság, hogy az epidurális érzéstelenítésért az aneszteziológusnak kellett fizetnie.

A tényállási ponthoz kapcsolódóan megállapítható volt, hogy dr. VIII. r. vádlott az epidurális érzéstelenítés, mint ellátás árát jelölte meg 5 000 forintban. tanú a nyomozás során (nyomozási iratok 7. kötet 288. oldal és bírósági iratok 43. jegyzőkönyv 2. oldalán) is egyértelműen úgy fogalmaz, hogy dr. mondta, hogy az epidurális érzéstelenítésért kell 5000 forintot fizetni az anesztesnek (altatóorvosnak).

Dr. VIII. r. vádlott személyi körülményeihez kapcsolódóan rögzítendő, hogy magánpraxist működtet, ahol alkalmanként 9000 forintot kellett részére fizetni Kouja Merfatnak.

A 6.2. tényállási ponthoz kapcsolódóan csupán azt kell rögzíteni dr. VIII. r. vádlott személyi részéhez, hogy a magánrendelőjében alkalmanként 10 000 forintot fizetett.

A 7. tényállási pont indokolása körében szükséges rögzíteni, hogy az tanú bíróságon és nyomozás során tett vallomása alapján került rögzítésre (bírósági iratok 19. számú jegyzőkönyv 36. oldal), „Mi kérdeztük meg, mennyit szoktak ajándékként adni, és erre kaptuk tőle a választ”.

A 8.1. tényállási pont történeti tényállását kiegészíti a másodfokon eljáró bíróság azzal, hogy édesanyja tanú, az altató orvosnak a 10 000 forintot önszántából adta, és csak utólag hallotta a lányától, hogy a nőgyógyászuk, dr. X. r. vádlott mondta, hogy az altató orvos is szeret kapni ilyen összeget a munkájáért.

Mindez és édesanyja, tanúk vallomásán alapszik (vallomása nyomozási iratok 7. kötet 1212. oldal, illetőleg Kész Ildikó, bírósági iratok 19. sorszámú jegyzőkönyv 42. oldal).

8.2. tényállási pont történeti tényállását azzal szükséges kiegészíteni, hogy dr. a kórházban mondta a vajúadás során, miközben nála szült, hogy ha igénybe kívánják venni az epidurális érzéstelenítést, akkor 5 000 forintot kell fizetni az altató orvosnak.

A tényállás személyi részét azzal szükséges kiegészíteni, hogy dr. X. r. vádlott a hivatalos szakrendelésen is rendszeresen kapott hálapénzt. (alkalmanként 5 000 forintot)

9. tényállási pont személyi részét azzal szükséges kiegészíteni, hogy dr. a magánrendelőjében alkalmanként 8000 forintot kapott betegétől. Dr. XI. r. vádlott az epidurális érzéstelenítés ellenértékét jelölte meg 5000 forintban. A tényállásrész indokolását szükséges kiegészíteni azzal, hogy ezt annyira határozottan mondta, hogy és férje, tanúk azt hitték, hogy erről számlát is kapnak.

A 10. tényállási pont esetében tanúk vallomásából (nyomozási irat 7. kötet 569. oldal) megállapítható, hogy dr. XII. r. vádlott az érzéstelenítés árát jelölte meg 5 000 forintban, ezt dr. XII. r. vádlott 2008. május 13-án a kórházban mondta, amikor bekerült a szülésre.

A 10.1. tényállási pontban XIII. r. vádlott nevét pontosítani kell, mely az 5. sorban helytelenül (-ként) került rögzítésre.

A tényállásból megállapítható, ami összhangban van (nyomozási irat 7. kötet 663. oldal) vallomásával, hogy az epidurális érzéstelenítésért kellett fizetni, de az is megállapítható, hogy azt nem magának, hanem az altató orvosnak kérte.

A 10.2. tényállási pont megalapozott, abból egyértelműen megállapítható, hogy az epidurális fájdalomcsillapításért kellett fizetni, ezt tartalmazza vallomása (nyomozási irat 7. kötet 657. oldal).

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének összességében eleget tett. Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logikai szigorú szabályai szerint helyesen értékelte. Vizsgálta a vádlotti vallomásokat, a cselekményről információt szerző tanúk vallomását, mint ahogy a releváns okirati bizonyítékokat is. A személyi és tárgyi bizonyítékokat egyenként és összességében is mérlegelés körébe vonta, mely elsőfokú bírósági gondolati folyamattal a másodfokú bíróság is egyetértett.

A hálapénz jelenségének megítélésével kapcsolatosan kétségtelenül megosztott a társadalom. A társadalom egy része mélységesen elítéli, korrupciós jellegű cselekménynek tekinti, míg mások kifejezetten szükségesnek, hasznosnak tartják. Felmérések szerint sok beteg megnyugszik a paraszolvencia átadásával, azzal a tudattal, hogy nem marad erkölcsi értelemben sem adósa az orvosnak annak munkájára, rendelkezésre állására, kedvességére máskor is számíthat.

A tényállás megállapítása során minden apró részletkörülménynek jelentősége lehet, így valóban jogosan érvelt a védelem amellett, hogy a kérdések befolyásoló jellegét különösen vizsgálni kell, amikor akár a nyomozó hatóság vagy a tárgyaláson bármely fél vagy a bíró teszi fel a kérdéseket, ugyanis a válaszoló tanú nem is láthatja a jelentőségét annak, hogy

a válaszában használatos szavak a tényállás megállapítása és a büntetőjogi felelősség szempontjából milyen jelentőséggel bírhatnak.

A kérdések befolyásoló jellege nemcsak a hatóság és a tanú vonatkozásában merülnek fel, hanem már azzal kapcsolatosan is, hogy a szülő nők, akik érthetően bizonytalan helyzetben vannak azzal kapcsolatosan, hogy mi az általános gyakorlat, milyen összegű paraszolvenciát, hálapénzt vagy úgynevezett rendelkezésre állási díjat kell fizetni ez iránt érdeklődnek és ezt igen gyakran a szülésznőtől vagy magától a leendő orvosoktól kérdezik meg. Ilyenkor attól függően, hogy ezt a kérdést hogyan tették fel, kapják meg a választ az orvosoktól, hogy mennyit illik adni, mennyit szoktak adni, mennyit kell adni, mi a szokás. Ilyen esetben a tényállás szempontjából is jelentősége lehet annak, hogy az orvos kérdésre válaszolva mondja el, hogy mit „illik” adni, mennyit „szoktak” adni.

Nem mindegy az sem, hogy a rendelkezésre állási díj összege vagy az úgynevezett hálapénz szokásos mértéke után érdeklődnek-e a betegek.

A tényállás szempontjából jelentősége van annak is, hogy mikor történt az összegről történő beszélgetés a szülés előtt, a szülés után vagy a szülés folyamata alatt, kinek a részére történő díjfizetésről van szó a tényállásban, az orvosnak az altató orvosnak, a műtős fiúnak, vagy a szülésznőnek. Ezt a tényállás során a terhelt magának vagy valamely másik személynek kérte el és jelentősége van annak is, hogy miért történik ezen összeg kifizetése. A pénz átadása történhet önmagában a szülésért (a szülesztésért), a szülést megelőző rendelkezésre állásért, konkrétan valamely ellátásért így az epidurális érzéstelenítésért vagy egyszerűen csak elégedett volt a beteg és a háláját kívánja ezen a módon kifejezni.

Jelentősége lehet annak is, hogy a pénzösszeg átadása az adott kórház ellátási körzetéhez tartozó beteg részéről történt vagy azon kívülről érkezett, ahogy annak is, hogy a beteg rendelkezett-e társadalombiztosítási jogviszonnyal.

VI.

A megállapított -és a másodfokon pontosított tényállásból- az első fokon eljáró bíróságnak részben tévesen következtetett az egyes vádlottak bűnösségére. A büntetőjogi válasz megadásakor mindenképpen figyelemmel kell lenni arra, hogy az mindig ultima ratio (legvégső eszköz), azonban nem teheti meg a büntető bíróság azt, hogy a vád tárgyává tett esetben nem ad büntetőjogi választ, hiszen a vádlottakkal szemben törvényes vádat nyújtott be az ügyészség. A büntetőjogi válasz megadásakor azonban a társadalmi realitástól nem függetlenítheti magát a bíróság. Egyértelműen büntetőjog ellenes cselekedet esetén arra büntetőjogi választ kell adni, bizonytalanság esetén pedig meg kell húzni a határt a jog által nem tiltott, valamint tiltott cselekmények között. Jelen ügyben valójában komoly dilemmák elé került a bíróság mikor az egyes tényállási alpontokat elemezte, hogy mely esetben valósult meg a vád tárgyává tett gazdasági vesztegetés vétsége és mely esetekben nem. A büntetőjogi válasz jogerős döntésben történt megadása több következménnyel járhat, így azzal is, hogy a döntés kellő megismertetését követően kellő alappal már érdemben nem lehet a cselekménnyel kapcsolatban a társadalomra veszélyességben való tévedésre hivatkozni.

Helyesen hívta fel a védelem, hogy más társadalmi csoportok is vannak, ahol működik a hálapénz és önmagában a hálapénz jelenségét a Személyi Jövedelem Adóról szóló törvény is szabályozza vagy akár a családjogi ítélkezési gyakorlat is figyelembe veszi. Arra is

figyelemmel volt a bíróság a büntetőjogi válasz megadásakor, hogy önmagában a hálapénz jelensége miatt nem fogalmazható meg olyan válasz, ami egy-egy társadalmi csoportot vagy foglalkozási ágat bűnbakként kezelne, hiszen hasonló példákat az élet más területén is lehet találni és nem állítható az, hogy a hálapénz jelensége a közvélemény szemében egyértelműen korrupciós bűncselekménynek tekinthető, amit számos felmérés igazol. A jelenség megítélésekor ezért nem helyes általában az orvosokra megfogalmazni állításokat, mint a „fájdalom vámszedőire”, hiszen ilyen alapon mások mondhatnák azt, hogy a pedagógusok pedig a tudás vámszedői, amikor pedagógus napon különböző értékű ajándékokat elfogadnak. Azok a pedagógusok, akik egyébként közfeladatot ellátó személyek, év végén a bizonyítvány kitöltésekor a bizonyítvány, mint közokirat kitöltésekor hivatalos személynek minősülnek, holott ott is a legtöbb esetben a diákok a szeretetüket, a megbecsülésüket akarják kifejezni akár pedagógus napon, akár tanév végén. Kellő empátia hiányában lehetne érvelni amellett, hogy ilyenkor a jobb minősítés reményében előre történik valamilyen ajándék átadása, azaz hivatali bűncselekmény keretében jogtalan előny átadása. Hangsúlyozandó, hogy ez esetben az összecszerűségnek jelentősége nincsen, jelen esetben is van olyan vádlott, aki azért lett megvádolva, mert kérésére a szülő nő, illetőleg annak családja 2.000 Ft-ot a műtős fiúnak átadott.

A cselekmény megítélésekor annak is jelentősége van, hogy mi tartozhat egy - egy orvosnak vagy szülésznőnek a működési körébe. Megállapítható, hogy az epidurális érzéstelenítés mindenképpen a szülész orvos működési körébe tartozik, míg egy műtős fiú tevékenysége már nem, különösen nem egy szülésznőnek a működési körébe.

A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe hálapénznek, hálaszolgáltatásnak nevez bármilyen előnyt és juttatást, amit a beteg vagy hozzátartozója az ellátást követően, utólag, kérés nélkül az orvosnak ad, amennyiben az még közvetve sem befolyásolja az ellátás minőségét.

A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe azonban háttér(jog)szabályként még közvetve sem vehető figyelembe - legfeljebb a társadalmi realitás és valóság részeként - , hiszen az elkövetés időpontjában nem is volt hatályos. A vád tárgyává tett cselekmények időpontjában még kevésbé volt egyértelmű a hálapénz jelenséggel kapcsolatos jogi szabályozás mikéntje. A több hónapos terhességet követő szüléshez kapcsolódó pénzátadásnál bizonytalan lehet annak megítélése is, hogy az „ellátást követően” pontosan mikor is kezdődik, de egy etikai norma elhatárolási szempontja a büntetőjogi tényállás háttérnormája nem lehet. Nem is lehetne abból megfelelő következtetést levonni a szülésznő vádlottakra, vagy a műtősi fiúnak adott paraszolvencia jogi természetére, hiszen ezen foglalkozási ághoz tartozó dolgozóknak nincs önálló etikai kódexe.

A vád tárgyává tett bűncselekmény, amelyben az első fokon eljáró bíróság (V. r. vádlott kivételével) a vádlottakat bűnösnek mondta ki, az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésében meghatározott vesztegetés vétsége. Ezen törvényi tényállás szerint „A költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az a dolgozója, illetőleg tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy kötelességének megszegéséért az ilyen előnyt, illetve annak ígéretét elfogadja, vagy a jogtalan előny kéréssel vagy elfogadással egyetért, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A rendelkezésből az következik, hogy az orvos nem kérhet hálapénzt, ám azt elfogadhatta, azzal a feltétellel, hogy ezt nem kötelességszegésért teszi. Kötelességszegésnek minősülhet például a gyógyítás feltételhez kötése, vagy bármilyen hátrányos megkülönböztetés alkalmazása.

Az orvosi alapellátás, a kezelés, a gyógyítás, és az ehhez kapcsolódó tevékenységek, mint például a receptkiírás nem értelmezhető „önálló intézkedésnek”, ami már más büntetőjogi kategória, hiszen azzal kapcsolatban még a hálapénz elfogadása sem megengedett.

Szükséges röviden utalni arra is, hogy a 2012. évi C. törvény, az új büntető törvénykönyv (Btk.) tényállása a „korrupciós bűncselekmények” körében merőben más szöveggel rögzíti a 291. §-ban a vesztegetés elfogadását, így nem csak az előny kérése, hanem az elfogadása, sőt az előny ígéretének elfogadása is bűncselekmény, továbbá a harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréseivel vagy elfogadójával való egyetértés is büntetendő lett. A törvénytészék ítéletének 32-33. oldalán kifejtettekén túl, így az elkövetéskori jogszabály kedvezőbb alkalmazását indokolja a szűkebb körben kriminalizált magatartás is.

A rendelkezés a „passzív” gazdasági vesztegetést bünteti, az elkövetési magatartás a jogtalan előny kérése.

Az Állami Népegészségügyi Központ állami költségvetési szervnek tekinthető. A tényállás megvalósulása szempontjából nincs jelentősége, hogy az orvos munkaszerződés vagy megbízási jogviszony alapján dolgozott, esetleg más jogi személy alkalmazásában állt, de ténylegesen a szülés levezetésekor az Állami Népegészségügyi Központban dolgozott „önkéntes segítőként”. Az állami társadalombiztosítás által finanszírozott orvosi ellátás többpólusú jogviszonyt eredményez, annak részese a biztosító mellett az orvos és a beteg is.

A szülést levezető orvos, az altatóorvos, a szülésznő kötelezettsége igen sokrétű, ezen kötelezettségek alapulhatnak közvetlenül a jogszabályokon, de alacsonyabb szintű belső szabályzatokon is. A cselekmény általában akkor tényállásszerű, ha olyan jogilag szabályozott kötelesség megszegése valósul meg, amelynek a szabályszerű teljesítéséhez közérdek fűződik.

Az orvosnak, szülésznőnek, mint költségvetési szerv dolgozójának adott pénzösszeg nyilvánvalóan vagyoni előnynek tekinthető. Az eldöntendő kérdés az, hogy mikor jogszerű, és mikor jogtalan a hálapénzként, paraszolvenciaként vagy egyéb megnevezéssel átadott pénzösszeg.

A jogi szakirodalomban bizonytalanság van a hálapénz, paraszolvencia jogi természetének megítélésében, amit kétségtől jól szemléltet professzornak a védelem által is hivatkozott tanulmánya. (Boríték kapható. Gondolatok a hálapénz és a büntetőjog összefüggéseiről. Élet és Irodalom, 2014. július 11)

Ugyancsak jól szemlélteti a jogi bizonytalanságot a rezidens szövetségnek a Legfőbb Ügyészhez írt levele, és az arra adott válasz, ami a kétségeket nem oszlatja el. A rezidens szövetségnek írt válaszlével tartalma szerint "Jogszabály módosítást kezdeményezett a Legfőbb Ügyészség a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál, mert a hálapénz elfogadásának kapcsán felmerülő passzív gazdasági vesztegetés tényállásának törvényi megfogalmazása nem egyértelmű. A Legfőbb Ügyészség elemezte a Magyar Rezidens Szövetség megkeresésében felvázolt jogi problémát és arra a következtetésre jutott, hogy

a jelenleg hatályos Büntető Törvénykönyv 291.§-a normaszövegének értelmezése során markáns jogi érvek szólnak úgy a büntetőjogi felelősség megállapítása, mint annak hiánya mellett. A tényállás jelenlegi megfogalmazása - miután az a felelősség kérdésében egymással ellentétes értelmezésnek ad teret - nyilvánvalóan sérti a jogbiztonság követelményét, ezért a Legfőbb Ügyészség a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál annak módosítását kezdeményezte." A bizonytalan jogi helyzetet attól függetlenül tükrözi az ügyészi válasz, hogy az az előre nem kért, utólag elfogadott hálapénzhez kapcsolódott, hiszen az életbeli, így a jelen ügyben vád tárgyává tett esetek is rendkívül sok módon valósulhatnak meg. Az orvos által előre nem kért, de a beteg általi előzetes érdeklődés a nem büntetendő előny szokásos mértékéről, vagy az orvos általi célzások rendkívüli módon polarizálják, színesítik a jelenséget.

Ebből az értelmezésből is következik, ha valóban az egymással ellentétes értelmezési lehetőségek közül kellene választani, akkor a jogállami elveknek megfelelően a (potenciális) vádlott javára, a rá nézve kedvezőbb értelmezési lehetőség elfogadása mellett kell döntenet - írja dr. büntetőjogász, egyetemi tanár a „Boríték kapható” Gondolatok a hálapénz és a büntetőjog összefüggéseiről című írásában. Mindebből kétes esetekben a bűncselekmény megvalósulásának hiányára, vagy a cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedésre (1978. évi IV. törvény 27.§) vonható le következtetés. Nem mellőzhető azonban annak rögzítése, hogy a rezidens szövetség hivatkozott megkeresése a jelenleg, az elbíráláskor hatályos jogi környezetre vonatkozott.

Az elkövetéskori jogi helyzetet elemezve a bírói gyakorlat csupán abban következtet, hogy „jogszabály tiltó rendelkezése hiányában nincs akadálya annak, hogy a beteg a gyógykezelésének befejezése után, az azt végző orvosokat, és más egészségügyi dolgozókat, szabad és önkéntes akaratelhatározása alapján, köszönete jeléül, az általa meghatározott összegű anyagi juttatásban (hálapénzben, honoráriumban, paraszolvenciában, borra valóban) részesítse.” Mindez azonban adójogviszonyt keletkeztet, azaz az orvos számára bevallási és jövedelemadó fizetési kötelezettséget írnak elő. (Elvi határozat EP001899)

A 2012. évi I. törvény az (új) Munka Törvénykönyve 52.§ (2) alapján „A munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el, vagy nem köthet ki.” Mindebből azonban az is következik, hogy a munkáltató előzetes (akár szóbeli) hozzájárulása mellett a díjazás nem kizárt.

Az adójogszabályok közül a személyi jövedelemadóról szóló törvény (1995. évi CXVII. törvény 1. sz. melléklet 7.2. alpont) alapján a hálapénz adóköteles jövedelem. Mindezen jogszabályokból levezethetőek azon jogi érvek, hogy a hálapénz nem minden esete tekinthető „jogtalan előnynek”, arra azonban nem adnak választ, hogy az meddig tekinthető megengedett juttatásnak és mikor válik jogtalan és büntetendő előnnyé. Ehhez feltétlenül át kell látni az orvos beteg kapcsolatát, amely viszony különleges formája a szülész-nőgyógyász és a nőbeteg kapcsolata. A nőgyógyászati vizsgálat különösen intim és bizonyos értelemben invazív jellegű, ami a nő privát szférájába való behatolást jelent, tehát a nő bizalmával kitüntetett szülész-nőgyógyász részéről nagyfokú empátiát kíván. A

bizalom az orvos folyamatosan továbbfejlesztett elméleti és gyakorlati szakmai ismereteire, valamint azon törekvéseire épül, hogy mindenkor megbeszélje a beteggel, hogy mi az ami tudható és mi az ami bizonytalan. A beteg jogosult minden rá vonatkozó adat és tény megismerésére, ami az orvos tájékoztatási kötelezettsége. (1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 13. §)

Manapság a vajúdo nem passzív szemlélője az eseményeknek, hanem aktív formálója, aki egyre inkább az orvos partnere, a diagnosztikus és terápiás beavatkozások megválasztásában. Az orvos elsőrendű kötelessége, hogy tudását oly módon alkalmazza, hogy egyfelől elősegítse a beteg gyógyulását és egészségvédelmét, másfelől és egyidejűleg tiszteletben tartsa a beteg autonómiáját és személyiségi jogait. Az orvos (egészségügyi személyzet) és a beteg kapcsolatának egyenrangúsága azt is jelenti azonban, hogy az orvos nem hozhatja a betegét kiszolgáltatott helyzetbe. Az orvos nem támogathat olyasmit, ami személyes meggyőződése szerint szakmailag vagy morálisan elfogadhatatlan számára. A partneri kapcsolat kialakulhat a fájdalomcsillapítás protokolljának megválasztásakor is, de kizárt ennek során az orvos részéről bármilyen feltétel, így anyagi feltétel megfogalmazása.

Általában és a perbeli esetben is lényeges megismerni, hogy miként rendelkezik a szülészeti osztály működési rendje az úgynevezett szívésségi szülésekről, azaz milyen feltételek mellett teljesülhet a terhes nő azon „szabad orvosválasztási joga”, miszerint őt az általa választott orvos a vajúdas teljes időtartama alatt felügyeli, vizsgálja, levezeti a szülését vagy szükség esetén elvégzi rajta a császármetszést. Lényeges különbséget kell ugyanis tenni a között, hogy a választott vagy fogadott orvos éppen szolgálatban vagy ügyeletben van-e, amikor az őt választó vajúdo a szülőszobára kerül vagy éppen szolgálaton kívül van és szabadidejét feláldozva jön be a vajúdohoz. Ha ugyanis szolgálatban vagy ügyeletben van akkor ez az ő számára az egészségügyi intézménye által finanszírozott munkaidő, amely alatt ő nem tehet különbséget a rá bízott többi terhes és a privát szülő nője között, azaz szükség esetén egy súlyos esetet kell ellátnia például anyai vagy magzati közvetlen életveszély miatt császármetszést kell végezzen, mialatt a saját szülő nője másik orvossal vagy egy szülésznőnél fog megszülni. Ez az élethelyzet egyben magában hordozza annak veszélyét, hogy a választott orvos jogtalan előnyben részesíti a privát szülő nőjét a többi vajúdóval szemben (többet foglalkozik vele stb.), mert ha nem ezt teszi akkor a saját szülő nője nem lesz megelégedve vele, ami nemcsak a paraszolvencia elmaradásában nyilvánulhat meg, hanem abban is, hogy rossz hírért kelti, szubjektíven átélte negatív tapasztalatait nyilvánosságra hozza. Ha a beteg közlése azt, hogy nem volt megelégedve fogadott orvosával, mert elhanyagolta, akkor könnyen lehetséges, hogy ez nem jelentett mást, mint hogy az orvos aszerint járt el, ahogy szakmájának írott és íratlan szabályai előírják vagyis nem tett, mert nem tehetett különbséget vajúdo és vajúdo között „pénzzel megvásárolt előjogok” alapján csak szakmai okokból vezérelve. (Ez azért is lényeges, mert az egyes tanúvallomások megítélésénél, amelyek a szülő nőktől, azok hozzátartozóitól származnak sokszor olyan körülményekről is tájékozódhat a hatóság, amiről nekik nincsen tudomásuk, így a szubjektív megítélésük félrevezető lehet.)

Más a helyzet, ha szabadidejéből áldoz az orvos és megy be levezetni a szülését annak a vajúdonak akivel erről korábban megállapodott. Lényeges momentum az is, hogy ki kezdeményezte ezt az általában írásban nem rögzített szóbeli megállapodást. Ezt leginkább

a terhes nő kezdeményezi szülése megindulása előtt a várandósság valamelyik hónapjában, esetleg még a fogamzás előtt. Ha az orvos a szabadidejéből áldoz, akkor nem csak a szülés alatti munkáját honorálják, így félrevezető azon leegyszerűsített kérdés és arra történő válasz is, hogy ilyenkor a szülésért történik a fizetség az orvos számára, hiszen ilyenkor azt a rendelkezésre álló időt is megfizeti, ami valójában a szülés előtti körülbelül 2-4 hét, amely alatt az orvos az őt választó, megbízó terhesnek kvázi a rendelkezésére áll, azaz ilyenkor alkoholt nem fogyaszt, a kórházat 10-15 percen belül eléri, semmi olyan szórakozásnak nem él, mely őt a mielőbbi szülőszobára érkezésben akadályozná, és családi életét is annak rendeli alá, hogyha a szülő nője az éjszaka kellős közepén őt felhívja azzal, hogy a szülőszobára érkezett, az orvos haladéktalanul bemegy hozzá. Ez egy olyan extra szolgáltatás a szülész orvos részéről, amit az egészségbiztosítási pénztár nem finanszíroz és józan ésszel nem várható el, hogy az orvos ezt anyagi vagy azzal egyenértékű egyéb például tárgyajándék ellenszolgáltatása nélkül megtegye. Könnyű belátni azt is, hogy az orvosnak konkrét anyagi hátránya, költsége keletkezik ezen extra szolgáltatás nyújtása közben, így autó használat, befizetett színház, mozi elmaradása, lemaradás befizetett kongresszusról, hivatalos továbbképzésről, üzleti utak elmaradásából származó veszteségek, melyeket konkrétan nem terhelhet betegére.

Ezen megállapodásban az orvos akár a munkaszerződésében meghatározott munka és ügyeleti idején túl is vállalja a szülés levezetését, amit a vállaltaknak megfelelően jelen ügy terheltjei meg is tettek. Ezen nem szabályozott szerződéstípus nem tiltott, így jogtalannak sem tekinthető.

A szóbeli szerződés alapja az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 8. §-ában meghatározott szabad orvosválasztás jogából eredeztethető.

Sajátossága ennek a különös és nem nevesített, de nem is tiltott szerződéstípusnak, hogy ez további személyeket is érint, így a szabad orvosválasztást engedélyező egészségügyi intézményen túl érinti a kórház szülészeti osztályán dolgozó többi dolgozót is, így szülésznőket, ápolókat, asszisztenseket, orvosokat különösen altató orvosokat. A szülész orvoshoz kapcsolódó beteg szabad orvosválasztási joga ugyanis szükségszerűen ezen többi személyt is érinti és könnyen belátható, hogy azon szülő nők, akik akár a területi ellátási kötelezettségen kívül más kórházban jelennek meg abból a célból, hogy ott a szülésüket levezessék az nemcsak az oda érkező szülész orvost érinti, hanem nyilvánvalóan többletmunkát jelent az ott esetleg ügyeletes altató orvosnak, műtős fiúnak, szülésznőeknek, ápolóknak. Ezen személyzet nem vállal extra rendelkezésre állást, hiszen ők munkaidejükben vannak jelen a kórházban, azonban az évtizedek alatt kialakult és nem tiltott hálapénz rendszerben ilyenkor az íratlan szabályok szerint paraszolvenciában vagy hálapénzben részesülhetnek abban az esetben, ha a beteg elégedett volt az ellátásával. Ezen további dolgozók esetében fel sem merülhet az, hogy előzetesen meghatározott összeget kérjenek munkaköri kötelezettségük teljesítéséért, de munkahelyen belül feszültség keletkezhet, mert azért adódik többletmunkájuk a kórház ellátási körzetén kívülről érkező betegekkel kapcsolatban, mert a szülész nőgyógyász saját megállapodása alapján az adott kórházban fogadja ezen szülő nőket.

A szabad orvosválasztás, a szülést levezető nőgyógyász orvos felfogadása mindenképpen érdeke a szülő nőknek, hiszen könnyen belátható, hogy milyen megnyugvást jelenthet azon nők számára, akik esetleg hosszú évek óta vagy legalább is a terhesség hónapjai alatt

egy adott orvoshoz jártak, mint nőgyógyászhoz, aki előtt az intimitásuk már ismert, akiben megbíznak, így a szülés stresszt, fájdalmát ez a bizalom mindenképpen tompítja. A bíróság megítélése szerint ez az előzetes megállapodás a választott orvos és a beteg között önmagában nem jogellenes azonban annak részletei, szerződési elemei kidolgozatlanok, így nagyfokú bizonytalanságban köti meg úgy a terhes nő, mint a szülész orvos. A szülő nő bizonytalanságát csökkenti, hogyha előre tudja mi lesz az az összeg amivel az orvos rendelkezésre állását megfizetheti, amely összeg után természetesen a nőgyógyásznak adófizetési kötelezettsége keletkezik. Az orvos részéről a bizonytalanság már felmerül a megfizetett összeg megfizetésével kapcsolatosan is, ugyanis éppen a polgárjogi és büntetőjogi szabályozatlanság miatt egyáltalán nem lehet abban biztos, hogy ehhez az összeghez hozzájut abban az esetben, ha mindent a megállapodás szerint teljesít. Bizonytalan, hogy a beteg nem fizetése esetén utólag van-e bármilyen jogi lehetősége ezen összeg behajtására. Ugyancsak bizonytalanságot hordoz, veszélyt, kockázatot az orvos számára, hogy ez mindenképpen számára egy komoly kártérítési kötelmet keletkeztethet abban az esetben, ha a szülés folyamata alatt bármilyen rendellenesség történik.

Éppen ezért nem elvárható az orvosoktól, hogy kerüljenek minden beszélgetést az ilyen jellegű hálapénzzel kapcsolatban, hiszen a polgári jogi természetű megállapodás esetén az orvos tudja megjelölni azt mekkora összegért tudja vállalni a többlétszolgáltatást.

Egyértelmű szabályozás hiányában a büntető bíróság nem tekintette az előzetes rendelkezésre állási díjban történő megállapodás mellett azt sem büntetendőnek, amikor a beteg kérésére az egészségügyi intézmény valamely dolgozója tájékoztatást adott arról, hogy mi a kialakult gyakorlat a hálapénzzel kapcsolatban, de konkrét szabályozás hiányában azt a szolidáris gesztust sem, amikor ennek szokására valamely vádlott felhívta a szülő nők figyelmét. Egy nem büntetendő, jog által nem tiltott jelenséggel kapcsolatos tájékoztatás adása önmagában bűncselekménynek nem minősülhet, az azonban nem mehetett át kifejezett kérésbe, követelésbe illetve az nem irányulhatott konkrét egészségügyi ellátásra, így az epidurális fájdalomcsillapítás alkalmazására.

A megállapított tényállásból következik, hogy több esetben fordult elő az, hogy a vádlottak részéről az epidurális fájdalomcsillapítás ellentételezéseként merült fel a szülő nők fizetési kötelezettsége. Ezzel kapcsolatban rögzítendő, hogy a szülés egy olyan intim élettani folyamat, amely az emberiség történelme folyamán mindig a legfontosabb dolgok egyike volt a szülő nő, a családja, de az egész akkor élő emberi közösség számára is. Az emberi faj fennmaradásának záloga, hogy a folyamatban fennakadás ne legyen. Ezt az élettani történést segíteni a szülész orvos és munkatársainak legszebb és legszentebb kötelessége. A technikai fejlődéssel a szülés fájdalmas folyamata nem tartott lépést, a spontán hüvelyi szülés fájdalommal jár, mely fájdalmat a méhizom rendszeres, erőteljes összehúzódása okoz. Ezek a kontrakciók, méhösszehúzódások mintegy kipréselik magát a magzatot a méhüregből a szülőcsatornán (a csontos kismédencén és a hüvelyen át) keresztül a külvilágba, azaz a magzat megszületik, világra jön ettől kezdve nem magzatnak, hanem újszülöttnak hívjuk. A szülési fájdalmak gyógyszeresen, testhelyzet változtatással és egyéb módon, például epidurális érzéstelenítéssel mérsékelhetőek. A szülő nőnek a kórházba érkezését követően történik a szülési protokolljának felállítása így döntés arról, hogy

amennyiben spontán szülés mellett döntenek (mely döntés nem végleges, azt a szülés folyamán a szülést folyamatosan követő orvos szükség esetén módosítani köteles) alkalmaznak-e és ha igen mikor és milyen típusú fájdalomcsillapítást a vajúdas alatt. Ezt az orvos a vajúdóval természetesen megbeszéli és kérését minden körülmény alapos mérlegelése után igyekszik teljesíteni, ha az anya illetve a magzat életét, testi épségét nem veszélyezteti. A vajúdas alatti fájdalomcsillapítás hozzátartozik a szüléshez, a vajúdonak épp úgy térítésmentesen jár, mint bármely más beavatkozás a szülés alatt vagy a gyermekágyban. A konkrét ellátásért történő pénz kérése, elfogadása, az azzal kapcsolatos célozgatások szükségszerűen bűncselekményt valósítanak meg. A tényállásban megállapított esetekben az epidurális fájdalomcsillapítás ellenértékeként bármilyen összeg megjelölése kizárólag kérésként értelmezhető, ami a szülész nőgyógyász szakorvosnak és a szülésznőnek is egyaránt a működési körébe tartozik.

A tényállás szempontjából annak is jelentősége lehet, hogy akkor, amikor a szülész-nőgyógyász orvos tájékoztatja a betegét, hogy az adott kórházban az altató orvosnak, - mint több tényállásbeli esetben - az epidurális érzéstelenítésért 5.000 Ft-ot kell fizetni, akkor még azt sem lehet tudni, hogy ki lesz az az altató orvos, akinek ezt az összeget ki kell fizetni.

A vád tárgyává tett büntetőjogi tényállás kizárólag a működési körrel kapcsolatos előny kérését rendeli büntetni. A szülész nőgyógyász tevékenységétől az epidurális érzéstelenítés alkalmazása nem választható el, még akkor sem, ha jelen ügyben azt rendszerint a meg nem vádolt altatóorvosok adták be a szülő nőknek. A szülés folyamata olyan csapatmunka, amelynek során több társadalombiztosítás által is finanszírozott ellátás egymást követő biztosítására is sor kerül. Azon esetekben, amikor a szülés levezetését az egyes vádlottak végezték, és az altatóorvosnak átadandó összeget kértek az epidurális érzéstelenítésért, az nyilvánvalóan a működési körükkel volt kapcsolatos. Nem lenne mindez megállapítható, ha nem ők vezetik le a szülést, és ezt korábban valamely vizsgálaton kéri, hiszen ilyen esetben még bizonytalan lenne a célszemély, az akinek az összeget át kell adni. Ilyen esetben a más által levezetett szülésben közreműködő altatóorvos tevékenységét még nem lehetne a szülészorvos működési körébe vonni.

Nem tartozik ezért az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésének tényállása alá így az, amikor az orvos a még nem nevesített és még nem ismert személyű altatóorvosnak kér meghatározott összeget, hiszen a vesztegetés célszemélye ilyenkor még nem azonosítható, nem lehet tudni, ki lesz szolgálatban, de az előny átadásának körülményeit sem konkretizálták. Amikor nem a vagyoni előnyről tájékoztatást adó szülészorvos végzi a szülés levezetését, akkor a későbbiekben ott közreműködő altatóorvos nem kapcsolódik az ő működési köréhez. Abban az esetben, ha a szülőszobán konkretizálódik, hogy ki az a további személy, akinek ő esetleg jogtalan előnyt kér, egyértelműen megállapítható a bűnkapcsolat, és a jogtalan előny kérése tényállásszerű lehet.

Nem tekintette azonban a szülést levezető orvos működési körébe tartozónak azon műtősfü tevékenységét, akivel kapcsolatban semmilyen adatot nem tartalmazott a vád tényállása, hogy dr. VIII. r. vádlott tevékenységéhez, működési köréhez miben és mennyiben kapcsolódott. (6.2. tényállás)

A jelenleg hatályos Btk-ba már bekerült a „rá tekintettel másnak” történő kérés elkövetési fordulat is, ami az elkövetéskor még nem volt bűncselekmény, hiszen az csak a hivatali vesztegetés tényállásában szerepelt.

A tényállás megállapítása során ebben a körben sem lényegtelen, hogyan hangzik el a kérdés, így az, hogy 5.000 Ft-tal szokták megköszönni az altató orvos munkáját vagy 5.000 Ft-tal szokták megköszönni a fájdalomcsillapítást, az epidurális érzéstelenítést. Különbséget kell tenni abban, hogy a szokásokról történő tájékoztatás adása történt vagy az adott helyzet kihasználása célzásokkal, ami egyértelmű felhívásnak, kérésnek tekinthető. Ellentétben az ügyészi perbeszédben elhangzott állásponttól, a bíróság megítélése szerint nem fogadható el azon álláspont, hogy a szokásról történő tájékoztatás már megfeleltethető a fizetési kötelezettségre való felhívással vagy kéréssel.

Az értelmező kéziszótár meghatározása szerint a „szokás” szó köznap értelemben „Bizonyos cselekvési készség, hajlam, könnyűség, mely gyakori ismétlés által mintegy öntudatlanul, sőt néha ösztönszerűleg működik”. A szokás és az „illem” kifejezések szoros kapcsolatát jelzi az értelmező szótár azon példamondata, mely szerint „Ami pedig szokás valahol, az illendő is”.

Mindebből az is következik, hogy a szokás és illem szónak önálló jelentése van, és az arról történő beszélgetés, tájékoztatás nem jelent szükségszerűen kérést, legfeljebb az érdeklődő oldaláról jelent tájékozottságot és döntési lehetőséget, kíván-e a szokásnak megfelelően viselkedni. Nem állapított meg a bíróság büntetőjogi felelősséget a negatív irányú tájékoztatásnál sem, így Dr. XII. r. vádlott azon cselekvőségére, ahol határozottan kifejezésre juttatta azon álláspontját, hogy nem ért egyet azzal, hogy epidurális érzéstelenítés esetén az altatóorvosnak pénzt kellene fizetni.

Az ítélet tábla nem tekintette vesztegetési pénznek, így jogtalan előnynek a hálapénzként és az előzetes megállapodás alapján átadott összegeket, így nem állapított meg bűncselekményt az 1. tényállási pontban a I. r. vádlottnak átadott 50 ezer forintra, a 2. tényállási pontban a szülésznőnek adott 35 ezer forintra, 3. tényállási pontban a Dr. III. r. vádlottnak átadott 50 ezer forintra, az 5.1 tényállási pontban a V. r. vádlottnak átadott 20 ezer forintra, az 5.2 pontban a átadott 10-10 ezer forintra, az 5.4, 5.5 tényállási pontban megjelölt pénzösszegekre, az 5.6. tényállási pontban a műtősi fiúnak átadott 2 ezer forintra, a 6.1 tényállási pontban a Dr. VIII. r. vádlottnak kifizetett 40 ezer forintra, és a szülésznőnek, ápolónőnek kifizetett 10-10 ezer forintra, a 6.2, 7. és 8.1 tényállási pontban megjelölt összegekre.

Megvalósult a vád tárgyává tett bűncselekmény a konkrét ellátásáért, az epidurális érzéstelenítésért kért 5-10 ezer forintokra nézve. Ezen összegekkel kapcsolatosan vagyonek Kobzásra abban az esetben kötelezte a vádlottakat a bíróság, amennyiben azt saját maguk vették át a tényállás szerint. Egyetértve az ügyészi indítvánnyal, azon esetekben, ahol megállapítható volt, hogy az konkrétan az altató orvosnak lett átadva, jogtalan gazdagodás az egyes vádlottaknál nem következett be.

Rögzíti a bíróság, hogy büntetőjogi felelősséget V. r. vádlott esetében az 5.3, és az 5.6 tényállási pontoknál állapított meg, de egyik tényállási pontban sem magának kérte a jogtalan előnyt, így az üzletszerűség nem állapítható meg.

Mindezek alapján a másodfokon eljáró bíróság Dr. II. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV.

törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége (2. tényállási pont), V. r. vádlottat 5 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (4) bekezdésébe ütköző és (2) bekezdés utolsó fordulata szerint minősülő vesztegetés büntette (5.1, 5.2, 5.4, 5.5, 5.7 tényállási pont), Dr. VI. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége (5.5. tényállási pont), Dr. VIII. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége (6.2. tényállási pont), Dr. IX. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége (7. tényállási pont), Dr. X. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége (8.1. tényállási pont), Dr. XII. r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés vétsége vádjá alól (10. tényállási pont) felmentette a Be. 6. § (3) bekezdés a) pont első fordulata, és a Be. 331. § (1) bekezdése alapján.

Büntetéskiszabás

VII.

Az elkövetéskori büntető törvénykönyv, az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdése szerint a költségvetési szerv dolgozója által elkövetett vesztegetés bűncselekmény büntetési tétele vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés büntetés.

A költségvetési szerv dolgozója által üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntetettének büntetési tételét az elkövetéskori büntető törvénykönyv, az 1978. évi IV. törvény 251. § (2) bekezdése úgy határozta meg, hogy „Ha az elkövető a jogtalan vagyoni előnyért a kötelességét megszegi, büntettet követ el, és egy évtől öt évig, fontosabb ügyben történt kötelességszegés esetén, illetőleg ha a cselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

A fellebbviteli főügyészség által képviselt ügyészi álláspont szerint (8. Bf.129/2014/20 számú jegyzőkönyv 4. oldal) IV. r. vádlott irányadó büntetési tétel kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ezért perbeszéde során is utalt arra, hogy egy évnél rövidebb szabadságvesztést nem lehetett volna vele szemben kiszabni. Az első fokon eljáró bíróság 10 hónap szabadságvesztést szabott ki V. r. vádlottra arra utalva, hogy ezen büntetés kiszabására az enyhítő szakasz alkalmazásával nyílt törvényes lehetőség. Az elkövetéskori büntető törvénykönyv szerint a kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetés esetén az 1978. évi IV. törvény 87. § (2) bekezdés c) pontjának alkalmazásával sem lehetett volna egy évnél rövidebb tartamú szabadságvesztést kiszabni.

A törvényhely helyes értelme valójában az, hogy az 1978. évi IV. törvény 251. § (2) bekezdésében azon súlyosabb elkövetési magatartásokhoz kapcsolódik súlyosabb szankció, amikor az elkövető a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi.

A törvényhely eredetileg nem is tartalmazott mást, mint azt az esetet, amikor a vesztegetés elkövetője meg is szegi kötelességét. Az 1987. évi III. törvény egészítette ki a tényállást a fontosabb ügyekben történő kötelességszegéssel, illetőleg a cselekmény bűnszövetségben vagy üzletszerűen történő elkövetésével. Az 1987. évi III. törvény módosítási javaslatához fűzött indokolásából is az következik, hogy a (2) bekezdésben

meghatározott, azaz a kötelességszegéssel elkövetett cselekményhez fűződő jogkövetkezmények súlyosbodtak abban az esetben, ha az üzletszerűen vagy bűnszövetségben valósul meg, a kötelességszegéses elkövetési fordulat egészült ki az üzletszerűséggel is. Ellenkező értelmezés ellentmondana a történeti, rendszertani és nyelvtani értelmezésnek is. Ebben a körben csupán megjegyzi az ítélőtábla, hogy az illetőleg kötőszó jelentését legrészletezőbb szótárunk a magyar nyelv, értelmező szótára alapján több jelentés mentén is meghatározható. Jelen esetben a szótár címszavának 3. száma alatt feltüntetett jelentése alapján értelmezhető, amely szerint kissé ritka használatban, főleg a hivatalos nyelvben „Kapcsolatos vagy választó mondatok, ill. mondatrészek kötőszavaként áll, olyankor, amikor ugyanaz az (egy vagy több) állítás külön-külön mindegyik lehetőségre vonatkozik.” Hasonlóan foglalt állást a szó jelentéséről, csak jellegéből adódóan valamivel tömörebb megfogalmazásban a 2003-ban megjelent Magyar értelmező kéziszótár is. Az illetőleg kötőszó használata a szövegben nem szerencsés, mert a kérdéses paragrafust kétféle módon is értelmezhetővé teszi, és a szövegezés nyilvánvalóan nem mutatja meg egyértelműen a jogalkotó szándékát.

Az ítélőtábla így arra az álláspontra helyezkedett, hogy még a vád szerinti bűnösség kimondása mellett is az 1978. évi IV. törvény 251. § (1) bekezdés szerint minősülne V. r. vádlott cselekvősege, legfeljebb az üzletszerűséget súlyosító körülményként lehetne értékelni. A halmazati büntetéskiszabás szabályai szerint emelkedhetne az irányadó 2 éves büntetési tételkeret az 1978. évi IV. törvény 85. § (3) bekezdésének szabályai szerint.

A Fővárosi Főügyészség KÜO.4184/2009/50-I számú 2012. január 19. napján benyújtott vádiratában a vádlottakra V. r. vádlott kivételével pénzbüntetést indítványozott kiszabni. V. r. vádlottra az 1978. évi IV. törvény 43. § a) pontja, 53. §-a, 56. § (2) bekezdése, 64. § (1) bekezdése alapján börtönbüntetés kiszabását, közügyektől eltiltást, szülészfoglalkozástól eltiltást és pénzmellékbüntetés kiszabását indítványozott.

2014. január 3. napján megtartott ügyészi vádbeszédben már végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett fogházbüntetést indítványozott kiszabni pénzmellékbüntetéssel egyidejűleg, míg V. r. vádlottra az eredeti indítvány szerinti börtönbüntetés kiszabását közügyektől eltiltással és pénzmellékbüntetéssel.

Mellőzi a másodfokon eljáró ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a védelem által jogosan kifogásolt foglalkozási sztereotípiára, illetve előítéletre utaló részt, melyben a magánpraxist is vezető orvosokról köztudomású tényként rögzíti, hogy számlát az esetek többségében nem adnak, így nyilván adóbevallásuk sem tükrözi a reális jövedelmüket. Ugyancsak mellőzi azon tényadatokkal alá nem támasztott megállapítást, hogy az orvosok között a szülész nőgyógyászok a legjobban keresők, pontosan a hálapénz miatt. Az igazságszolgáltatásban az Alaptörvényből is eredeztethető követelmény az ártatlanság vélelmét figyelembe venni különösen olyan büntetőjogi fenyegetést maga után vonó cselekményekre, melyben az ügyész vádat nem nyújtott be. (Alaptörvény XXVIII. cikk 2. bekezdés) Az Alaptörvény XV. cikke pedig tilt bármilyen ún. egyéb helyzet szerinti megkülönböztetést, ami nyilvánvalóan egy-egy foglalkozási ág hátrányos megkülönböztetését sem teszi lehetővé.

Azt részben helyesen észrevételezte több vádlott védője, hogy a vádlottak személyi

körülményei nem lettek megfelelően feltárva, és ennek ellenére szabott ki kirívóan magas napi tétel összegű pénzbüntetéseket az első fokon eljáró bíróság. Ebben a körben azonban minden egyes vádlottnál több tényadat is rendelkezésre állt, amit a személyi körülmények között rögzített az ítélet tábla, mely személyi körülményeket a büntetés kiszabásakor is figyelembe lehet venni. Nem mellőzhető az arra történő utalás sem, hogy a vád tárgyává tett tények körét a vád keretei határozzák meg a vádlottak személyi körülményeire nézve is. Nem a bíróság feladata nyomozással egybekötött bizonyítás végzése annak érdekében, hogy a terheltek esetleges eltitkolt jövedelmét, és a nyomozás során fel nem derített vagyoni jövedelmi viszonyait felderítse, ami alapja lehetne magasabb pénzbüntetésnek, vagyoni jellegű joghátránynak.

A büntetés kiszabása körében irányadó enyhítő és súlyosító alanyi és tárgyi tényezőket az első fokon eljáró bíróság egyebekben megfelelően feltárta, azonban a büntetési tételhez is igazodó, az arányosság követelményét is szem előtt tartó büntetéskiszabási követelménynek az általa alkalmazott szankciók nem felelnek meg. A bűnösségi kör a felmentő rendelkezésekkel nem érintett vádlottaknál is szűkült, hiszen kizárólag az epidurális fájdalomcsillapításért kért pénzösszegekre alapított büntetőjogi felelősséget a bíróság. Nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a büntetési tételkeret felső határának megfelelő idő valamennyi vádlottnál többszörösen eltelt, amely a bizonytalan jogi környezet mellett olyan tényező, hogy szükségtelenné teszi büntetés kiszabását. Lehetőséget látott ezért az ítélet tábla arra, hogy dr. I. r., dr. III. r., dr. IV. r., V. r., dr. VIII. r., dr. X. r., dr. XI. r. és XIII. r. vádlottakat 1-1 (egy -egy) év időtartamra, próbára bocsássa az 1978. évi IV. törvény 72-73. §-ai alapján büntetés kiszabása nélkül.

A büntetés kiszabása, illetve az alkalmazandó büntető törvénykönyv kérdéskörében kell utalni arra, hogy már az 1978. évi IV. törvényt módosító 2009. évi CLXIII. törvény úgy módosította a jogszabály 56. §-át, hogy aki a közélet tisztasága elleni bűncselekményt foglalkozásának felhasználásával szándékosan követi el, azt foglalkozásától el kell tiltani, azonban az elkövetés időpontjában ez a rendelkezés még nem volt hatályos. Az alkalmazandó törvény, kötelező előírása hiányában az ítélet tábla sem tartotta indokoltnak egyik vádlottra sem a foglalkozástól eltiltást. A vád tárgyává tett eset óta hivatásukat a vádlottak ellátják, a mellékbüntetés alkalmazása nyilvánvalóan a büntetés céljain túlmutató joghátrányt okozna.

Maradéktalanul osztotta a Fővárosi Ítélet tábla a fellebbviteli főügyészség és a védelem érveit abban, hogy azon, esetekben, ahol a megállapított tényállás szerint az adott vagyoni előnyt az azt kérő megvádolt terhelt nem vette át, azt nem szerezte meg, azzal saját maga személyében nem gazdagodott, hanem kifejezetten másnak került átadásra, a vagyonek elkobozását a vádlottak terhére róni nem lehet. Ugyancsak nem lehetett a vádlottak terhére róni azon pénzösszegek átvételét, amelyek jogellenességének hiányát állapította meg a bíróság, így különösen azt ami a szülést megelőző rendelkezésre állásért lett utólag kifizetve, valamint ami a hozzátartozók érdeklődésére a hálapénz szokásos mértékéért lett megjelölve és átadva, így ezen összegekre nézve a vagyonek elkobozás kimondását az ítélet tábla mellőzte. Mellőzi ezért a bíróság Dr. II. r. vádlott, Dr. III. r., V. r. vádlott, Dr. VI. r. vádlott, Dr. VIII. r. vádlott, Dr. IX. r. vádlott, Dr. X. r. vádlott, Dr. XI. r. vádlott, Dr. XII. r. vádlott és XIII. r. vádlott vagyonek elkobozás megfizetésére kötelezését.

A bíróság dr. I. r. vádlottat összesen 10 000 (tízezer) forint, dr. IV. r. vádlottat összesen 5 000 (ötezer) forint vagyonekobzás megfizetésére kötelezte.

A vádlottak megváltozott személyi igazolvány számát a Be. 258. § (2) bekezdés b) pontja, és a Be. 117. § (1) bekezdése alapján rögzítette.

Mindezek alapján a másodfokon eljáró ítélőtábla a Fővárosi Törvényszék határozatát a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a jelzett körben megváltoztatta, míg egyéb rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással helybenhagyta.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés a Be. 381.§ (1) bekezdésén, és a Be. 388. § (1)-(3) bekezdésén alapul.

Az ítélet ellen az ügyész valamint Dr. II. r. vádlott, V. r. vádlott, Dr. VI. r. vádlott, Dr. VIII. r. vádlott, Dr. IX. r. vádlott, Dr. X. r. vádlott és Dr. XII. r. vádlott és védőik élhetnek jogorvoslattal a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja alapján.

Debrecen, 2014. évi szeptember hó 11. napján

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

Dr. Gömöri Olivér sk.
a tanács tagja,

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács tagja

Záradék: Fővárosi Törvényszék 31.B.117/2012/79. számú ítélete Dr. I. r. , Dr. III. r., Dr. IV. r., Dr. XI. r., XIII. r. vádlottak vonatkozásában a másodfokú határozatban írt változtatással jogerős.

Debrecen 2014. évi szeptember hó 11. napján

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

Kiadó.